

O JEDNOTE CÍRKVI

Satis Cognitum

Encyklika pápeže Leva XIII. (1896)

Lev XIII. Pápež v r. 1878-1903

O JEDNOTE CIRKVI. Satis Cognitum. (Lev XIII. 1896)

Ctihodným bratom:

patriarchom, primasom, arcibiskupom, biskupom a iným vrchným pastierom, ktorí sú spojení v pokoji a spoločenstve s Apoštolskou stolicou,

Pápež Lev XIII.

Ctihodní bratia!

Pozdrav a apoštolské požehnanie!

Je vám dostatočne známe, že nemalá časť Našich myšlienok a starostí je obrátená k snahe priviesť zblúdených späť do ovčince, ktorý je podriadený moci Ježiša Krista, najvyššieho Pastiera duší.

Keď sme sa zaoberali týmito myšlienkami, spozorovali sme, že pre tento spásonosný zámer je nemenej potrebné načrtnúť a nakresliť obraz a rysy Cirkvi. Medzi týmito rysmi je najdôležitejšia a najpozoruhodnejšia jednota, ktorú jej Božský Zakladateľ navždy vtlačil ako známku pravdy a nepremožiteľnej sily. Mohutne musí na duše pôsobiť pohľad na vrodenu krásu a ušľachtilý zjav Cirkvi; a smieme oprávnene pripustiť, že uvažovanie o nej odstráni nevedomosť; že budú napravené nesprávne názory a predsudky zvlášť u tých, ktorí zablúdili bez vlastnej viny; ba že sa v ľuďoch rozhorí trochu tej lásky k Cirkvi, s akou si ju vyvolil Ježiš Kristus za svoju Nevestu, keď ju vykúpil svojou Božskou Krvou. „Kristus miloval Cirkev a seba samého vydal ako obeť za ňu.“¹ Aj keď potom návrat k najláskavejšej Matke, či už bola opustená z nevedomosti alebo nedodržiavaním (jej) práv, nie je potrebné vykupovať obeťou vlastnej krvi, ostatne túto cenu za ňu priniesol sám Spasiteľ, ale vynaložením ľahšej a oveľa únosnejšej námahy a ťažkostí, tak napriek tomu musí byť všetkým jasné, že takáto záťaž nie je človeku ukladaná ľudskou svojvôľou, ale vôľou a nariadením Božím; a v dôsledku toho tiež s pomocou Božej milosti ľahko vnútorne spoznajú, ako pravdivé je slovo Božie: "Moje jarmo je sladké a moje bremeno je ľahké."² Skladáme preto našu dôveru predovšetkým v "Otca svetiel, od ktorého pochádza každý dobrý údel a každý dokonalý dar,"³ a vznášame vrúcnu prosbu, aby ráčil milostivo prepožičať Naším slovám presvedčivú silu.

Boh stále žiada spolupôsobenie ľudí.

2. Hoci Boh všetko, k čomu dochádza skrze tvory, môže urobiť sám svojou silou, tak aj napriek tomu dal prednosť podľa dobrotivého plánu svojej prozreteľnosti tomu, aby pri pomoci ľuďom použil človeka samého; a ako v prirodzenom poriadku k potrebnému dokonaniu, tak v nadprirodzenom poriadku ponecháva dospieť k svätosti a spáse obyčajne nie inak než skrze službu a spolupôsobenie ľudí. Je potom ale samozrejmé, že vzájomné spojenie ľudí sa nemôže uskutočňovať inak ako vonkajšími a zmyslami postrehnutelnými prostriedkami. To je dôvodom, prečo Syn Boží prijal ľudskú prirodzenosť a prečo on, "hoci Božskej prirodzenosti, ponížil seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobným ľuďom vo všetkom okrem hriechu,"⁴ a tak putoval po zemi a ľuďom zanechal ústnym podaním svoje učenie a svoj zákon.

¹ Ef 5,25

² Mt 11,30

³ Jak 1,17

⁴ Porov. Fil 2,6-7

Stále viditeľná Cirkev

3. Keďže jeho Božské dielo malo odvtedy vždy a stále pokračovať, zhromaždil okolo seba učeníkov, aby im zvestoval svoje učenie a zdieľal s nimi svoju moc; a potom, čo na nich z neba zvolal Duchu pravdy, prikázal im, aby prešli okruh zemský a hlásali verne všetkým národom to, čo sám učil a čo nariadil, totiž aby ľudský rod vyznávaním jeho učenia a poslušnosťou jeho ustanoveniam dosiahol na zemi svätosti a v nebi večnej blaženosti. Týmto spôsobom a z tohto určeného dôvodu vznikla Cirkev: pretože podľa svojho konečného účelu a podľa svojho vlastného poslania privádza k svätosti, je nepochybne duchovnej povahy; avšak čo sa týka členov a prostriedkov, ktorými dosahuje duchovných darov, má nutne i vonkajšiu viditeľnú podobu. Úrad vyučovania dostali apoštoli prostredníctvom viditeľných a počuteľných dôkazov a tento úrad vykonávali slovami aj skutkami, ktoré nepochybne museli byť zmyslovo vnímateľné. Tak sa ich slovo dostalo ku sluchu a splodilo v srdciach "vieru, ktorá je z počutia a počutie potom je z príkazu Kristovho."⁵ Viera je prisvedčenie prvej a najvyššej Pravde a uskutočňuje sa teda rozumom; navonok sa však musí prejaviť viditeľným vyznaním, "lebo viera v srdci vedie k spravodlivosti, ale vyznanie ústami vedie ku spásu."⁶ Preto tiež v človeku nie je nič vnútornejšieho než nebeská milosť, ktorá pôsobí svätosť (životu), zatiaľ čo riadne i mimoriadne prostriedky milosti sú vonkajšie, totiž sviatosti, ktoré sú uskutočňované zvlášť pre to vybranými ľuďmi a prostredníctvom určitých vonkajších úkonov (obradov).

Apoštolom a ich nástupcom Ježiš Kristus nariadil, aby poučovali národy a ukazovali im cestu; národom však nariadil, aby ich učenie prijali a poslušne sa podriadili ich moci. Toto prenášanie práv a povinností by však v celom kresťanstve vôbec nepokračovalo, ani by nemohlo byť zavedené bez spolupráce (telesných) zmyslov, ktoré nám sprostredkovávajú znalosti vecí.

Preto Písmo sväté tak často nazýva Cirkev telom, ba dokonca telom Kristovým: "Vy však ste telom Kristovým."⁷ Keďže je Cirkev telom, je vnímateľná zrakom. A pretože je telom Kristovým, je telom živým, činným a životaschopným, lebo Ježiš Kristus ju chráni a udržiava svojou pôsobivou silou, podobne ako vinič vyživuje výhonky, ktoré z neho vyrastajú a robí ich plodnými. V živých bytostiach je životný princíp neviditeľný a skrytý, ale napriek tomu sa ukazuje a prejavuje pohybom a činnosťou častí tela; práve tak sa prejavuje nadprirodzený životný princíp v Cirkvi jasne v tom, čo Cirkev robí a uskutočňuje.

Z toho potom vyplýva, že veľmi a závažne blúdžia potom tí, ktorí na základe vlastnej úvahy chápu Cirkev ako nepoznatelnú a neviditeľnú, ako aj tí, ktorí považujú Cirkev za čisto ľudské zriadenie, ktoré síce má nejaké mravné zákony a vonkajšie viditeľné zvyky, ale ktoré nevlastní žiadne trvalé odovzdávanie Božej milosti a ktorému tiež chýbajú viditeľné skutočnosti, ktoré podávajú zrejmy a každodenný dôkaz o tom, že svoj život čerpá z Boha. Že by Cirkev mohla byť jedným bez druhého, to si práve tak protirečí, ako je nezmyselné tvrdiť, že sa človek skladá iba z tela alebo len z duše. Spojenie a zjednotenie týchto dvoch podstatných častí je pre Cirkev práve tak nutné, ako je pre ľudskú prirodzenosť nutné vnútorné zjednotenie duše a tela. Cirkev nie je niečo mŕtve, ale je telom Kristovým, majúcim nadprirodzený život. Kristus, hlava a predobraz Cirkvi, by nebol celý a úplný, keby sa v ňom videla, ako to robia fotiniáni⁸ a nestoriáni, iba viditeľná, ľudská

⁵ Porov. Rim 10,17

⁶ Porov. Rim 10,10

⁷ Porov. 1K 12,27

⁸ Fotiniáni boli stúpenkami sirmijského biskupa Fotinia (+ 376), ktorý pochádzal z Ancyry a ktorý učil v zmysle adopcionizmu, že Kristus nebol Bohom, ale obyčajným človekom, ktorý bol od Boha prijatý za adoptívneho syna. Jeho učenie bolo odsúdené na synodách v Antiochii (344), Miláne (345 a 347) a v Sirmiu (348). Cisár Julián odpadlík ho omilostil a povolal späť na sirmijský stolec, avšak po Juliánovej smrti v r. 363 sa Fotinus udržal na biskupskom stolci len do r. 364 a bol znovu vyhnaný. Na mieste Sirmia sa dnes nachádza Sremska Mitrovica. Jeho stúpenci pod vedením jeho učeníka Bonosa, biskupa v Naissu (Niš) vytvorili rôzne skupiny. Cisár Graciano vyňal v r. 378 fotiniánov spolu s eunomiánmi a manichejcami zo svojho tolerančného ediktu; cisár Theodosius I. ich zakázal zákonom v r. 381; na Západe ich odsúdili dve rímske synody (r. 375 a 382) za pápeža sv. Damasa I.; znovu boli zakázaní ešte v r. 428. Za čias sv. Augustína bol nazývaný fotiniánom každý, kto pokladal Krista za obyčajného človeka.

prirodzenosť; alebo keby sa pripúšťala po spôsobe monofyzitov len neviditeľná, Božská prirodzenosť. On je jeden z oboch prirodzeností a v oboch prirodzenostiach: viditeľnej i neviditeľnej. Práve tak je jeho mystické telo len preto pravou Cirkvou, že jej viditeľné časti, z ktorých pozostáva, čerpajú svoju silu a svoj život z nadprirodzených darov i z oných iných zdrojov, z pôvodu jej prirodzenosti a jej bytia. Keď je teda Cirkev podľa vôle Božej a z nariadenia Božieho takto usporiadaná, musí tiež v tejto podobe zostať bez prerušenia na večné časy; keby tak nezostala, nebola by vytvorená pre neustále trvanie a účel, o ktorý sa usiluje, by bol obmedzený hranicami miesta a času; oboje však odporuje pravde. Toto spojenie viditeľných a neviditeľných podstatných zložiek potom musí, pretože tieto sú dané Cirkvi podľa jej bytia a podľa vôle Božej, pokračovať tak dlho, kým bude Cirkev existovať. Preto hovorí sv. Ján Zlatoústý: "neodstupujte od Cirkvi; nie je nič mocnejšieho než Cirkev. Tvojou nádejou je Cirkev, tvojou spásou je Cirkev, tvojím útočiskom je Cirkev. Je vyššia ako nebesá a širšia než krajiny. Ona nestarne, ale uchováva si stálu životnú silu. Preto ju Písmo (sväté) nazýva, aby naznačilo jej pevnosť a stálosť, horou."⁹

A sv. Augustín hovorí: "Pohania si myslia, že kresťanské náboženstvo vraj bude na svete trvať len po určitú dobu a neskôr zanikne. To sa nestane, skôr bude trvať ako slnko a zostane tak dlho, pokiaľ bude slnko vychádzať a zapadať. To znamená, že pokiaľ bude ubiehať čas sveta, Cirkev Božia, ktorá je telom Kristovým, nezmizne zo sveta."¹⁰ A na inom mieste hovorí: "Cirkev sa bude kymácať, ak sa budú kymácať jej základy, ale ako by mohlo byť hýbané Kristom? A keďže Kristus sa nedá hýbať, Cirkev sa nezrúti nikdy. Kde sú tí, ktorí hovoria, že Cirkev zmizla z povrchu zemskeho, keď tá sa zrútiť ani nemôže?"¹¹

Kto hľadá pravdu, musí sa držať toho základného učenia, že Kristus Pán založil a zriadil Cirkev. Ak sa teda pýtame, aké je jej bytie a aká je jej povaha, potom záleží predovšetkým na tom, aby sme vedeli, čo Kristus chcel a čo v skutočnosti urobil. Podľa tohto pravidla musí byť určená jednota Cirkvi. V tomto okružnom liste sa chceme venovať trochu bližšie tejto jednote, čo prospeje všeobecnému dobru.

Ako Kristus ustanovil svoju Cirkev

4. To, že pravá Cirkev Ježiša Krista musí byť skutočne jedna, je podľa krásnych a početných svedectiev Svätého písma všetkým natoľko jasné a pre všetkých natoľko isté, že to žiadny kresťan nepopiera. Avšak ak ide o to, posúdiť a určiť povahu tejto jednoty, mnohých zo správnej cesty odvádzajú omyly v najrôznejšej podobe. Ako vznik, tak i povaha Cirkvi je dielom Kristovej slobodnej vôle a preto sa musí takéto posúdenie úplne pridržiavať toho, čo sa v skutočnosti stalo a k čomu došlo; a nesmie sa pátrať po tom, ako by prípadne mohla byť vytvorená jednota Cirkvi, ale akým spôsobom ju chcel mať jednu ten, ktorý ju založil.

Keď sa teda podľa toho pozrieme na skutočnosti, tak Ježiš Kristus neusporiadal svoju Cirkev tak, že by zahŕňala viac spoločností, ktoré síce majú spoločnú druhovú podobnosť, inak sa však vzájomne líšia, a ktoré nemajú medzi sebou jednotiacu puto, ktoré vytvára nedeliteľnosť a jednotnosť Cirkvi, aké vyslovujeme vo vyznaní viery: "**Verím v jednu, svätú, všeobecnú a apoštolskú Cirkev.**"

Táto "Cirkev dostala ako podstatnú vlastnosť jednotu a je jedna jediná; heretici ju však chcú roztrhať na mnoho cirkví. My tvrdíme, že navždy starobylá, ctihodná a všeobecná Cirkev je len jedna, a síce vo svojom bytí a vo svojom presvedčení, vo svojom pôvode a vo svojom naplnení ... Skvelá vznešenosť jej rozvoja, práve tak ako jej počiatku, pochádza z jednoty, prekonáva všetko ostatné, nie je jej nič podobného alebo rovného."¹² Keď Kristus hovorí o tejto tajomnej stavbe, zmieňuje sa proste o jednej Cirkvi a nazýva ju svojou

⁹ Hom. De CAPTO Eutropia, n. 6

¹⁰ In Ps. 71, n.8

¹¹ Enarration in Ps. 103, Sermo 2, n. 5

¹² Klement Alexandrijský, Stromatum lib. VII, c. 17

Cirkvou: "Vystavím svoju Cirkev."¹³ Každá iná (spoločnosť) okrem tejto, akú si možno len predstaviť, nemôže byť pravou Cirkvou Kristovou, pretože nebola Kristom založená. Bude to ešte jasnejšie, ak si všimneme úmyslu jej Božského Zakladateľa. Čo zamýšľal a čo chcel Kristus dosiahnuť založením Cirkvi? Jednoducho toto: chcel na Cirkev preniesť pokračovanie svojej úlohy a svojho poslania, ktoré sa mu dostalo od Otca. To bol jeho úmysel a ten tiež vykonal. "Ako mňa poslal Otec, tak ja posielam vás."¹⁴ A "ako si ty mňa poslal na svet, aj ja som ich poslal do sveta."¹⁵

Úlohou Kristovou však je, vytrhnúť a zachrániť zo zatratenia to, čo bolo stratené, a síce nielen niektoré národy alebo štáty, ale celý ľudský rod bez rozdielu miesta a času: "Syn človeka prišiel, aby svet bol zachránený skrze neho."¹⁶ "Lebo nie je pod nebom iného mena daného¹⁷ ľudom, v ktorom by sme mohli byť spasení."¹⁸ Túto skrze Krista spôsobenú spásu, aj všetky z nej plynúce dobrodenia, má Cirkev hojne vylievať na všetkých ľuďoch a pokračovať v tom po všetky časy. A preto musí byť podľa vôle svojho Božského Pôvodcu jedna jediná na celej zemi a v trvaní všetkých časov. Aby mohla byť viac ako jediná, musela by úplne opustiť túto zem a musel by sa vybájiť úplne nový ľudský rod, o ktorom ešte nikto nič nepočul.

Túto známku jednoty Cirkvi, zahŕňajúcu všetkých smrteľných ľudí, všetky miesta a všetky časy, videl a predpovedal prorok Izaiáš, keď mu bola v pohľade do budúcnosti ukázaná podoba hory ďaleko viditeľnej a všetko presahujúcej svojou výškou: obraz domu Pána, Cirkvi svätej. "Na konci dní bude upevnený vrch Pánovho domu na temene hôr a vyčnievať bude nad pahorky; i budú sa naň hrnúť všetky národy."¹⁹

Je to teda len jeden vrch, ktorý stojí na temene hôr a jeden je dom Pána, ku ktorému raz v budúcnosti budú prúdiť všetky národy, aby si odniesli zákon a pravidlo života. "A prúdiť k nemu budú všetky národy ... a povedia: „Hor' sa, vystúpme na vrch Pánov, do domu Jakubovho Boha, nech nás poučí o svojich cestách a budeme kráčať jeho chodníkmi.“

Pri zmienke o tomto mieste k tomu hovorí sv. Opát Milevitský: „Napísané u proroka Izaiáša je: Zo Siona vyjde náuka, z Jeruzalema Pánovo slovo“²⁰. Na (hmotnej) hore Siona Izaiáš nevidel údolia, ale na (duchovnej) svätej hore, ktorou je Cirkev, ktorá sa dvíha a rozprestiera, kam až dosahuje rímsky okruh zeme a kam až ho obopína nebo ... Teda týmto duchovným Sionom je Cirkev, v ktorej Boh Otec ustanovil kráľom svojho Krista, a tak je na celom zemskom okruhu len jedna katolícka Cirkev.“²¹ Sv. Augustín však hovorí: "Čo je nápadnejšie ako nejaká hora? Sú však aj hory, ktoré sú neznáme, pretože ležia osamelo v nejakej krajine ... Ale táto hora nie je neznáma; lebo naplnila celú tvár zeme a o nej sa hovorí, že stojí na vrchole hôr."²²

Kristus je Hlavou Cirkvi.

5. K tomu ešte pristupuje toto: Syn Boží chcel, aby Cirkev, jeho mystické telo, s ktorým sa sám spojil ako Hlava, bolo podobné jeho ľudskému telu, ktoré prijal a ktorému prirodzene nesmie chýbať hlava. Ako prijal len jedno jediné ľudské telo, ktoré vydal bolestiam a smrti ako výkupnú cenu za ľudí, tak tiež prijal len jedno mystické telo, v ktorom a pomocou ktorého dáva ľuďom dosiahnuť svätosť a večnú spásu. "Boh ho ustanovil

¹³ Porov. mt 16,18

¹⁴ J 20,21

¹⁵ J 17,18

¹⁶ J 3,17

¹⁷ Alebo: zjaveného

¹⁸ Sk 4,12

¹⁹ Iz 2,2a

²⁰ Iz 2,2b-3

²¹ De Schism. Donatist. lib. III, n. 2

²² In Epist. Joan. tract. I. n. 2

ako Hlavu nad celou Cirkvou, ktorá je jeho telom."²³ Oddelené a rozptýlené údy sa však nemôžu spájať pod jednou hlavou v jedno telo. Apoštol Pavol hovorí: "Ako telo je jedno, ale má mnoho údov a ako všetky údy tela sú jedno telo, tak je to aj s Kristom."²⁴ Preto tiež poznamenáva, že aj mystické telo je spojené a jeho údy patria k sebe: "Kristus je Hlava, z neho rastie celé telo, pevne spojené navzájom podporujúcimi sa kĺbmi, z ktorých každý koná svoju službu podľa sily, aká je jednotlivým údom daná."²⁵ Avšak údy, ktoré sú od ostatných oddelené a rozptýlené, nemôžu byť spojené s jednou a tou istou Hlavou: "Jeden je Boh a jeden je Kristus, tak ako je jedna jeho Cirkev, jedna viera a jeden ľud viazaný k jednote tela putami svornosti. Jednota nemôže byť roztrhnutá a jedno telo nemôže byť rozdelené zrušením vzájomného spojenia."²⁶ Aby jednosť Cirkvi bola uskutočnená ešte dokonalejšie, dáva jej Pán podobu oživeného tela, ktorého údy sú životaschopné len vtedy, keď práve z tejto Hlavy, s ktorou sú spojené, čerpajú život a silu. "Cirkev, nemôže byť rozdelená na časti oddelením a rezaním svojich členov. To čo sa zbaví materského kmeňa, nemôže žiť a dýchať oddelene."²⁷ Akú podobnosť má vôbec mŕtve telo so živým? "Nikto predsa nemá v nenávisti svoje telo, ale živí ho a stará sa o neho. Tak i Kristus sa stará o svoju Cirkev, pretože sme údmi jeho tela z jeho mäsa a jeho kostí."²⁸

Ak si teda niekto vymyslí nejakú inú cirkev, ktorá nie je telom Kristovým, potom si musí vymyslieť tiež nejakého iného krista a urobiť ho základom nejakej inej hlavy. "Spoznajte, pred čím sa máte chrániť a na čo si máte dať pozor a čoho sa máte obávať. Môže sa predsa stať, že od ľudského tela bude odrezaný niektorý úd, ako prst, ruka alebo noha. Nasleduje potom duša oddelený úd? Tak je tiež kresťan katolíkom, ak žije v tele (Cirkvi), ale stáva sa bludár, ak je od tela odrezaný, pretože duša nenasleduje oddelený úd."²⁹

Cirkev Kristova je teda len jedna jediná pre všetky časy: všetci, ktorí kráčajú oddelení od nej, odchyľujú sa od vôle Kristovej a od jeho príkazu, opúšťajú cestu spásy a idú v ústrety záhube. "Kto sa oddeľuje od Cirkvi, ten sa spája s neveriacimi a pripravuje sa o všetky prisľúbenia Cirkvi; kto opustil Cirkev Kristovu, nedosiahne odmeny Kristovej ... Kto sa pevne nedrží tejto jednoty, ten sa nedrží zákona Božieho, ten sa nedrží viery v Otca a Syna a ten nedostane život a spásu."³⁰

Jednota vo viere

6. Veru: ten, ktorý založil Cirkev ako jedinú, založil ju tiež ako jednotnú, a síce tak, že všetci, ktorí v nej majú žiť, sú vzájomne spojení tými najpevnejšími putami, takže sa stávajú jedným ľudom, jedným kráľovstvom a jedným telom. "Jedno je telo a jeden Duch, k jednej nádeji ste povolani."³¹ Túto svoju vôľu Kristus, keď sa blížila jeho smrť, ešte potvrdil a vznešeným spôsobom posvätil, keď sa modlil k Otcovi: "Neprosím len za nich, ale aj za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa, ... aby aj oni boli jedno v nás, ... aby aj oni boli v dokonalejšej jednote."³² Áno, Kristus prikázal, že táto jednota medzi jeho nasledovníkmi má byť tak vnútorná a dokonalá, aby sa istým spôsobom rovnala jeho jednote s Otcem: "Prosím, aby všetci jedno boli ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno."³³

²³ Ef 1,22b-23a

²⁴ 1K 12,12

²⁵ Ef 4,15b-16

²⁶ Sv. Cyprián: De cath. Eccl. unitate n. 23

²⁷ Tamtiež (ako v poznámke 26)

²⁸ Ef 5,29-30

²⁹ Sv. Augustín: Sermo 267, n. 4

³⁰ Sv. Cyprián: De cath. Eccl. unitate n. 6

³¹ Ef 4,4

³² Jn 17,20-21.23

³³ Jn 17,21

Nevyhnutným základom tejto vnútornej a dokonalej svornosti medzi ľuďmi je však zhoda a jednotnosť myslí; z toho potom tiež prirodzene vyplýva súzvuk vo vôli a jednomyselnosť v konaní. To je dôvodom, prečo podľa svojho Božského plánu dal príkaz, aby v jeho Cirkvi panovala jednota vo viere: cnosť viery je totiž medzi všetkými podmienkami zjednotenie človeka s Bohom, a preto sme tiež prijali meno veriacich. "Jeden Pán, jedna viera, jeden krst"³⁴ : ako je totiž len jeden Pán a len jeden krst, tak má byť aj všade medzi všetkými kresťanmi len jedna viera. Preto apoštol Pavol nielen prosí, ale i nalieha a zaprisahá kresťanov, aby všetci mali to isté zmýšľanie a aby utekali pred každou rôznosťou názorov: "Prosím vás, bratia, pre meno nášho Pána Ježiša Krista, aby ste všetci boli jednomyselní"³⁵ a nemali medzi sebou spory, ale aby ste dosiahli plnú jednotu zmýšľania i presvedčenia."³⁶ Toto miesto hovorí dostatočne jasne samo za seba a nepotrebuje žiadne vysvetľovanie. S tým vo všeobecnosti súhlasia tiež tí, ktorí sa označujú za kresťanov, že viera musí byť jedna. Ale v jednom nanajvyš dôležitom a absolútne nevyhnutnom bode sa mnohí nechávajú uviesť do omylu: keď totiž ide o to, rozhodnúť, ako je táto jednota vytváraná a uspôsobená. Ani tu, ako sme uviedli vyššie v podobnom prípade, sa nesmie rozhodovať podľa osobného uváženia a dohadu, ale podľa presného poznania stavu vecí: tým, že sa totiž vypátra a zistí, aký druh jednoty Kristus nariadil.

Druh jednoty vo viere nariadený Kristom

7. Z neba pochádzajúce učenie Ježiša Krista je síce vo väčšej časti z Božej inšpirácie obsiahnuté v Svätom písme; avšak nebolo možné, keď už raz bolo prenechané ľudskému spôsobu myslenia, udržať toto myslenie ľudí v zhode. Mohlo sa príliš ľahko stať, že toto učenie bude podrobené rôznemu a vzájomne si odporujúcemu výkladu: nielen pre hlboký obsah a tajomnú povahu učenia samotného, ale aj pre nestálosť³⁷ ľudského ducha a pre silu a popudlivosť vášní, ktoré sledujú úplne protichodné snahy. Z rôznosti výkladov prirodzene vyplýva rozdielnosť názorov a mienky a odtiaľ pramenia spory o náuke, všelijaké rôznorodosti a vášnivé boje, ktorými bola Cirkev znepokojovaná už od prvých čias po svojom vzniku. O bludároch píše sv. Irenej: "Hlásia sa k Písmu, ale ich výklady sú zvrátené."³⁸ Podobne sv. Augustín: "Bludy a zvrátené zásady, ktoré pletú duše a vrhajú ich do zatratenia, vznikli jednoducho tým, že Písmo, ktoré je vo svojej podstate dobré, nie je správne chápané."³⁹ Aby teda boli ľudia duchovne jednej mysle a bola uskutočnená a zabezpečená zhoda v názoroch a myslení, bolo treba okrem Svätého písma ešte nejaký iný základ. To vyžadovala Božia múdrosť, lebo ak Boh chcel jednotu vo viere, potom musel tiež zabezpečiť nejaký vhodný prostriedok, aby túto jednotu zachoval. Ako už bolo ukázané, Písmo sväté to úplne jasne a zreteľne hovorí. Je isté, že všemohúcnosť Božia nie je ničím viazaná a ničím obmedzená; všetko je jej podriadené a slúži jej ako nástroj. Je teda potrebné zvážiť, ktorý z prostriedkov v skutočnosti Kristus zvolil medzi tými, ktoré sa mu ponúkali. K tomu je nutný pohľad späť na vznik kresťanského náboženstva.

Magistérium (alebo učiteľský úrad) Cirkvi je večný

8. Chceme tu uviesť len to, o čom svedčí Písmo sväté a čo je všeobecne známe. Ježiš Kristus dokázal svoje Božstvo a svoje poslanie od Boha mocou zázrakov; dôrazne poučil ľud svojím slovom o nebeských tajomstvách a žiadal vieru pre svoje učenie prisľúbením večných odmien a trestov. "Keby som bol medzi nimi nerobil skutky, aké nikto iný nedokázal, boli by bez hriechu."⁴⁰ A na inom mieste: "Keď robím skutky,

³⁴ Ef 4,5

³⁵ alebo: svorní

³⁶ 1Kor 1,10

³⁷ alebo: premenlivosť

³⁸ Lib. III, c. 12, n. 12

³⁹ In Evang. Joan. tract. 18, c. 5, n. 1

⁴⁰ J 15,24

verte skutkom, ak nechcete veriť mne."⁴¹ Čokoľvek kedy rozkazuje, to všetko rozkazuje s tou istou plnosťou moci; a ak žiada súhlas rozumu, nerobí pri tom výnimku. Bolo teda povinnosťou všetkých, ktorí Krista počuli a chceli od neho získať spásu, prijať jeho učenie nielen všeobecne, ale celou dušou súhlasiť aj s jeho učením vo všetkých podrobnostiach; pretože samo o sebe je protirečením, zdráhať sa uveriť Bohu hoci len v jedinom bode.

Keď sa potom priblížila chvíľa jeho návratu do neba, tu rozoslal svojich apoštolov, vyzbrojených rovnakou mocou, akú sám prijal od Otca, a poveril ich, aby všade hlásali a šírili jeho učenie. "Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Chod'te ku všetkým národom ... a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal."⁴² Kto poslúchol apoštolov, mal byť spasený; kto neposlúchol, zavrhnutý. "Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený; kto neuverí, bude odsúdený."⁴³ A pretože Božej prozreteľnosti dobre zodpovedá, aby toho, koho Boh dosadí do dôležitého a vznešeného úradu, tiež uviedol do stavu, aby ho mohol vykonávať správnym spôsobom; preto prisľúbil Ježiš Kristus svojim učeníkom, že im pošle Ducha pravdy a toho, že im navždy ponechá. "Ale keď odídem, pošlem k vám Tešiteľa. Až príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy."⁴⁴ "Budem prosiť Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby s vami zostal na veky, Ducha pravdy."⁴⁵ "Ten o mne bude vydávať svedectvo, ale aj vy budete vydávať svedectvo."⁴⁶ Preto prikazuje prijať učenie apoštolov s rovnakou svedomitosťou a sväto ho zachovávať ako jeho vlastné. "Kto vás počúva, mňa počúva; a kto vami pohŕda, mnou pohŕda."⁴⁷ Ako bol Ježiš Kristus vyslancom Otcovým, tak sú apoštolí vyslancami Kristovými: "Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás."⁴⁸ Preto ako apoštolí a učeníci museli prijať slovo Kristovo, tak boli povinní aj všetci, ktorí boli z príkazu Božieho poučení od apoštolov, rovnakým spôsobom veriť ich slovu; a práve tak, ako nebolo možné odmietnuť niečo z učenia Kristovho, tak nesmel byť odmietaný ani jediný bod učenia apoštolov.

V skutočnosti, po tom čo na nich zostúpil Duch Svätý, dali apoštolí všade zaznieť svojmu hlasu. Kdekoľvek vystupovali, predstavovali sa ako vyslanci Ježiša Krista, "skrže ktorého sme dostali milosť apoštolského úradu, aby ku cti jeho mena poslúchli a uverili všetky národy,"⁴⁹ a Boh všade dosvedčoval ich Božské poslanie zjavnými zázrakmi. "Oni potom vyšli, kázali všade a Pán s nimi pôsobil a ich kázanie potvrdzoval zázrakmi, ktoré potom nasledovali."⁵⁰ Aké však slovo (kázali)? Iste žiadne iné než to, ktoré obsahovalo všetko, čo počuli od svojho Božského Majstra; pretože otvorene dosvedčovali, že nemôžu zamlčať nič z toho, čo boli videli a počuli.

Ako sme ale už povedali na inom mieste, nemohol tento úrad apoštolov prestať s osobou apoštolov a časom zaniknúť; lebo sa týkal všetkých a bol ustanovený na spásu ľudského rodu. Kristus totiž apoštolom nariadil, aby (išli do celého sveta a) kázali evanjelium všetkému stvoreniu,⁵¹ predstavili jeho meno národom a kráľom a boli jeho svedkami vo všetkých končinách zeme. Áno, prisľúbil im, že bude s nimi pri vykonávaní tohto vysokého úradu, a síce nie po niekoľko rokov alebo na nejaké obdobie, ale vždy, až do konca času sveta. K tomu píše sv. Hieronym: "Ten, ktorý sľubuje, že zostane so svojimi učeníkmi až do konca času sveta, hovorí tým tiež, že tí budú stále žiť a že veriacich nikdy neopustí."⁵² Ako by sa to ale mohlo ukázať ako

⁴¹ J 10,38

⁴² Mt 28,18-20

⁴³ Mk 16,16

⁴⁴ J 16,7c.13a

⁴⁵ J 14,16

⁴⁶ J 15, 26c-27a

⁴⁷ L 10,16

⁴⁸ J 20,21

⁴⁹ Rim 1,5

⁵⁰ Mk 16,20

⁵¹ Porov. Mk 16,15

⁵² In Matth. lib IV, c. 28, v. 20

pravdivé, keby tým všetkým boli mienení apoštoli sami, ktorí ako ľudia boli podrobení smrti? Boh teda zamýšľal, aby úrad, ktorý zriadil Ježiš Kristus, nebol obmedzený na dobu života apoštolov, ale aby trval večne. V skutočnosti predsa vidíme, ako sa apoštolský úrad rozširoval a bol sprostredkovaný akoby z ruky do ruky. Apoštoli svätili biskupov a označovali jednotlivo tých, ktorí mali po nich nasledovať v službe slova Božieho.

A nielen to, apoštoli svojim nástupcom tiež nariadili, aby sa obklopili schopnými mužmi, ktorí by potom, vybavení rovnakou mocou, mali zastávať rovnaký úrad. "A ty, syn môj, buď silný milosťou Ježiša Krista a čo si odo mňa pred mnohými svedkami počul, to zveruj spoľahlivým ľuďom, ktorí budú schopní učiť zase iných."⁵³ Preto sú teda poslaní, ako Kristus od Boha a ako apoštoli od Krista, tak aj biskupi a všetci ich nástupcovia od apoštolov: "Dostali sme ako kazatelia evanjelia apoštolát od nášho Pána Ježiša Krista, ktorý sám bol poslaný od Boha a sám poslal svojich apoštolov. Oboje sa stalo skrze vôľu Božiu a z nariadenia Božieho ... Kázali slovo Božie v rôznych krajinách a mestách a keď vyskúšali v Duchu (Svätom) svojich prvorodencov,⁵⁴ ustanovili ich biskupmi a diakonmi nad tými, ktorí mali v budúcnosti uveriť ... ustanovili teda spomínaných a potom nariadili, aby po ich odstúpení prevzali ich úrad iní skúsení muži."⁵⁵ Na jednej strane teda neprerušovaný a nezmenený záväzok učiť všetko, čo učil Kristus, ako aj na druhej strane musí pokračovať trvalá a nezmeniteľná povinnosť prijať od nich celé učenie a vyznávať ho. Sv. Cyprián k tomu ešte poznamenáva: "Ak náš Pán Ježiš Kristus vo svojom evanjeliu dosvedčuje, že jeho nepriateľmi sú tí, ktorí nie sú s ním, potom tým neoznačil žiadny určitý druh bludárov, ale proste všetkých tých, ktorí nie sú s ním, ktorí s ním nezhromažďujú a teda rozptyľujú jeho stádo, tých nazýva svojimi nepriateľmi, keď hovorí: Kto nie je so mnou, je proti mne, a kto nezhromažďuje so mnou, rozptyľuje."⁵⁶

Každá zjavená pravda musí byť bez výnimky prijatá

9. Týmito príkazmi poučená Cirkev, vedomá si svojej úradnej povinnosti, nevynaložila na nič väčšie úsilie a horlivosť, než aby po všetkých stránkach uchránila neporušenosť viery. Preto konala so všetkými, ktorí sa s ňou nezhodovali, či už v ktorejkoľvek časti jej učenia, ako so zradcami a odvrhovala ich ďaleko od seba. Ariáni, macedoniáni, nestoriáni, montanisti, novaciáni, quartodecimáni a eutychiáni nezavrhovali celú katolícku vieru,⁵⁷ ale len určité body, a predsa: ktože by nevedel, že boli verejne vyhlásení za bludárov a vylúčení zo spoločenstva Cirkvi? A podobný zavrhujúci rozsudok postihol v neskorších dobách všetkých autorov heretických náuk. "Nie je nič nebezpečnejšie ako títo bludári: robia zo všetkého bezchybné závery a často len jediným slovom ako jedinou kvapkou jedu pritom zamorujú čistú a jednoduchú náuku Pána a apoštolského podania."⁵⁸

Tak sa Cirkev vždy držala, a síce podľa zhodného zmýšľania svätých Otcov, toho že každý, kto by sa odchyľil hoci v najmenšom od katolíckeho učenia, bol považovaný za takého, kto stratil katolícke spoločenstvo a za odpadnutého od Cirkvi. Epifanius, Augustín a Theodoret vymenúvajú veľké množstvo heréz svojej doby.

⁵³ 2 Tim 2,1-2

⁵⁴ Alebo: keď vyskúšali ducha svojich prvorodených

⁵⁵ Sv. Klement Rímsky: Epist. Aj ad Cor., C. 42,44

⁵⁶ Epist. 69, ad Magnum, n. 1

⁵⁷ Ariáni spochybňovali Božstvo Kristovo a učili, že Kristus je stvorenou bytosťou, vo všetkom podriadenou Otcovi, podobne ako Duch Svätý. Macedoniani popierali Božstvo Ducha Svätého. Nestoriáni učili, že v Kristovi sú dve osoby a dve prirodzenosti, takže Panna Mária nie je Bohorodičkou, ale len Kristorodičkou. Montanisti pokladali svojho zakladateľa za vteleného Ducha Svätého a hlásali extrémnu askézu. Novaciáni odmietali prijať pokánie odpadlíkov. Quartodecimáni slávilí Veľkú noc spoločne so Židmi 14. Nisana. Eutychiáni učili, že Kristus mal iba jednu prirodzenosť, a to Božskú, ktorá jeho ľudskú prirodzenosť pohltila, takže Kristus je síce dvojakej prirodzenosti, ale nie je z dvoch prirodzeností (monofyziti); podobný blud zastávali monotheleti, ktorí učili, že Kristus mal iba jednu vôľu, a to Božskú.

⁵⁸ Autor spisu Tractatus de Fide Orthodox contra Arianos

Avšak podľa poznámky sv. Augustína môžu vzniknúť a rozmáhať sa ešte iné druhy bludných učení a stačí, aby sa niekto k nim pripojil a bude práve tým oddelený od katolíckej jednoty. "Kto nesúhlasí so žiadnym z nich,⁵⁹ nech si preto ešte nemyslí a nehovorí, že je katolíckym kresťanom. Môžu vzniknúť teraz alebo niekedy v budúcnosti ešte iné heretické učenia, o ktorých nie je zmienka v tejto knihe: ktokoľvek sa k nejakému z nich pripojí, nie je katolíkom."⁶⁰

Tento prostriedok na ochranu jednoty, nariadený od Boha, zvyrazňuje sv. Pavol zvlášť v liste Efezanom. Na prvom mieste tu nabáda k veľkej horlivosti pre svornosť duší: "Snažte sa zachovať jednotu ducha vo zväzku pokoja."⁶¹ A pretože duše nemôžu byť v žiadnom prípade rovnakého zmyslu skrze lásku, keď sa čo sa týka viery nezhodujú vo svojej mysli; preto od všetkých žiada, aby mali len jednu vieru: "Jeden Pán, jedna viera,"⁶² a síce jednu vieru tak dokonale, že zabráni každému nebezpečenstvu zblúdenia: "Aby sme už neboli ako nedospelé deti, ktoré sa nechávajú každým vetrom ľudského učenia, majúceho svoj pôvod v ľudskom podvode a chytráctve, zmietať a hnať do služieb bludu."⁶³ A na to máme dbať podľa apoštolovho učenia nielen dočasne, "aby sme všetci dosiahli jednotu viery a poznania Božieho Syna, a tak vyspeli v dokonalého človeka a dosiahli duchovným vzrastom miery plnosti Kristovej."⁶⁴ Aký základ teda Kristus položil, aby takú jednotu zaistil a akú ochranu, aby ju zachoval? Tu je: "Jedným ustanovil za apoštolov, ... iných za pastierov a učiteľov, aby vzdelávali veriacych v diele služby na vybudovanie tela Kristovho."⁶⁵

Tejto zásady sa pevne držali Otcovia a učители od tých najstarších čias a jednomyselne ju obhajovali. Origenes píše: "Keď (heretici) uvádzajú kanonické spisy, s ktorými každý kresťan vierou súhlasí, tak ako by hovorili: Hľa, (i) v (našich) domoch je slovo pravdy! Nesmieme im však veriť a opúšťať pravé a cirkevné podanie a nesmieme uveriť inak, než ako nám to bolo odovzdané cestou (apoštolského) následníctva (biskupov) v Cirkvi Božej."⁶⁶ Sv. Irenej k tomu hovorí: "Doktrína apoštolov je skutočnou vierou ... ktorá je nám známa prostredníctvom biskupskej postupnosti ... ktorá dosiahla až do nášho veku samotnou skutočnosťou, že sv. Písma boli horlivo strážené a pravdivo interpretované."⁶⁷ A Tertulián píše: "Tolko je isté, že každé učenie, ktoré sa zhoduje s apoštolskými materskými cirkevnými obcami a počiatkami viery, je rozhodne pravdivé a bez pochybností sa pridrižiava toho, čo prijali apoštoli od Krista a Kristus od Boha. Máme spoločenstvo s cirkevnými obcami apoštolov a to je dôkazom pravdy, že nikto nemá iné učenie."⁶⁸ Potom sv. Hilarius hovorí: "Kristus, učiaci z loďky, chce tým ukázať, že tí, ktorí sa nachádzajú mimo Cirkve, nemôžu mať žiadne pochopenie pre Božské učenie. Loď je obrazom Cirkvi: v nej je uložené zverené slovo života a z nej je kázané; tí však, ktorí sú mimo nej a tak ako keď neužitý a neplodný piesok leží stranou, tí mu nemôžu rozumieť."⁶⁹ Rufin chváli na sv. Bazilovi Veľkom a sv. Gregorovi Nazianskom, že "sa zaoberali výlučne knihami Svätého písma a ich zmysel nehľadali podľa vlastnej domýšľavosti, ale ho vyhľadávali zo spisov a zaručených starých správ, o ktorých je isté, že aj oni sami dostali kľúč k správne mu pochopeniu od nástupcov apoštolov."⁷⁰

Ježiš Kristus teda, ako jasne vyplýva z toho, čo bolo povedané, ustanovil v Cirkvi *živý, vierohodný a večne trvajúci učiteľský úrad*, vybavený mocou z neho prameniaca; opatril ho Duchom pravdy, potvrdil zázrakmi

⁵⁹ T.j. uvedených bludných učení

⁶⁰ Sv. Augustín: De haeresibus n. 88

⁶¹ Ef 4,3

⁶² Ef 4,5ab

⁶³ Ef 4,14

⁶⁴ Ef 4,13

⁶⁵ Ef 4,11-12

⁶⁶ Origenes: Vetus interpretatio commentariorum in Matth. n. 46

⁶⁷ Sv. Irenej: Contra Haereses lib. IV, c. 33, n. 8

⁶⁸ Tertulián: De praescript. c. 21

⁶⁹ Sv. Hilár: Comment. in Matth. 13, n. 1

⁷⁰ Rufina: Hist. Eccl. lib. II, c. 9

a čo najprísnejšie prikázal dbať na jeho učiteľskú náuku rovnako ako na jeho vlastnú. Kedykoľvek je teda slovom tohto učiteľského úradu vyhlásené, že ten či onen bod patrí k obsahu učenia, zjaveného od Boha, potom musí každý veriť tomu, že je to pravda: keby na tom bolo nejakým spôsobom niečo nepravdivého, potom by z toho vyplývalo, čo si zjavne protirečí, že pôvodcom bludu v človeku je Boh sám. "Pane, ak toto je blud, potom sme boli tebou oklamaní."⁷¹ Všetky dôvody pre pochybnosti sú tým odstránené. A ako by potom niekto mohol odmietnuť akúkoľvek z týchto pravd bez toho, aby práve tým neupadol do zjavného bludu? A bez toho, aby sa oddelil od Cirkvi a touto jedinou vetou nezavrhol celé kresťanské učenie? Nič totiž viac neodporuje povahe viery, než jedno s vierou prijímať a druhé odmietat'. Podľa náuky Cirkvi "viera je ona nadprirodzená čnosť, ktorou s pomocou a s pôsobením Božej milosti, máme za pravdivé všetko, čo Boh zjavil: nie pre poznanie vnútornej pravdy vecí, ktorá je zrejmá svetlom prirodzeného rozumu, ale pre autoritu samého Boha Zjavovateľa, ktorý nemôže klamať ani sa mýliť."⁷² Kto teda vie, že niečo bolo učené Bohom, a napriek tomu v to neverí, ten vôbec ničomu neverí Božskou vierou. Čo hovorí apoštol Jakub o hriechu vo veciach mravov, to platí tiež a ešte viac o odchyľujúcom sa názore vo veciach viery: "Kto by sa prehrešil v jednom prikázaní, ten sa previnil proti všetkým."⁷³ Nemožno potom povedať, že niekto, kto spáchal iba jeden hriech, sa previnil proti celému zákonu, keby skutočne nemal úmysel vôbec nedbať na autoritu Boha ako zákonodarcu. Kto by naproti tomu čo i len v jednej veci odporoval Božským zjaveným pravdám, ten by skutočne zavrhol vieru úplne, pretože sa zdráha uznať Boha, ktorý je najvyššou pravdou a vlastnou pohnútkou viery. "V mnohom sú so mnou, v nemnohom nie sú so mnou; ale pri tom nemnohom, v čom nie sú so mnou, im nijako neprospeje to mnohé, v čom sú so mnou."⁷⁴ A to právom: lebo kto si z kresťanského učenia vyberá iba to, čo sa mu páči, ten sa opiera o vlastný úsudok a nie o vieru: takí ľudia sú ďaleko od toho "uvádzať svoju myseľ do poddanstva, aby bola poslušná Kristovi,"⁷⁵ a počúvajú skôr seba než Boha. "Vy, ktorí evanjeliu jednoducho veríte alebo neveríte, tak ako to práve chcete: vy neveríte evanjeliu, ale skôr seba samým."⁷⁶

Takže Otcovia vatikánskeho koncilu nestanovili nič nové, ale len nasledovali Božie nariadenie, starú a stálu náuku Cirkvi a podstatu viery, keď vydali nasledujúce ustanovenie: "Božskou a katolíckou vierou treba prijať všetko, čo je obsiahnuté v písanom alebo ústne podávanom slove Božom a čo je katolíckou Cirkvou predkladané (veriť), či už slávnostným rozhodnutím alebo riadnym a všeobecným magistériom - ako zjavené od Boha."⁷⁷ Je teda dokázané, že Boh chce vo svojej Cirkvi jednotu viery; a práve tak je nepochybné, ako tejto jednote chce rozumieť a na akom základe ju udržať. Preto nech je Nám dovolené upozorniť všetkých, ktorí nechcú zatvárať svoj sluch pred pravdou, na slová sv. Augustína: "Pretože, ako sme videli, prispenie Božie je tak mocné a úspech pôsobenia tak veľkolepý, ako by sme teda mohli pochybovať, že nás nechá prijať do svojej Cirkvi, ktorá dosiahla podľa samého svedectva ľudského rodu skrze Apoštolskú stolicu a skrze postupnosť biskupov najvyššieho stupňa vážnosti, a to napriek márnej zúrivosti a pokriku bludárov dookola, ktorým sa dostalo zavrhnutia sčasti pre hlas ľudu, sčasti pre vážnosť cirkevných zhromaždení a sčasti pre úctyhodné zázraky? Nedať Cirkvi prednosť, to je buď najvyššia bezbožnosť, alebo neblahá opovážlivosť ... Ak každý odbor učenia, aj ten najnepatrnejší a jednoduchý, vyžaduje k svojmu osvojeniu nejakého učiteľa a majstra, potom niet väčšej miery opovážlivej pýchy, než chcieť spoznať knihy Božích tajomstiev bez ich vykladačov alebo ich zavrhovat', a pritom sa s nimi nezoznámiť."⁷⁸

⁷¹ Richard od sv. Viktora: De Trin. lib. Aj, c. 2

⁷² Vatikánsky koncil, 3. zasadnutie, 3. kapitola

⁷³ Jak 2,10

⁷⁴ Sv. Augustín: In Ps. 54, n. 19

⁷⁵ Porov. 2K 10,5

⁷⁶ Sv. Augustín: Contra Faustum M. lib. 17, c. 3

⁷⁷ 1. Vatikánsky koncil: 3. zasadnutie, 3. kapitola

⁷⁸ Sv. Augustín: De utilitatē credendi c. 17, n. 35

Úlohou Cirkvi je nepochybne toto: zachovať kresťanskú náuku a šíriť ju v úplnosti a neporušenosti. Ale to ešte nie je všetko: nie je to jediný účel, prečo bola Cirkev založená a ktorý je v tejto úlohe obsiahnutý. Ježiš Kristus sa chcel obetovať pre spásu ľudského rodu a tomuto zámeru muselo ako prostriedok poslúžiť aj jeho učenie a jeho zákonodarstvo. Podľa jeho vôle mala byť pre Cirkev pravda učenia nástrojom na dosiahnutie svätosti a spásy ľudí. Tento vysoký a vznešený cieľ nemôže byť dosiahnutý iba vierou: musí navyše ešte pristúpiť riadne a zbožné klaňanie sa a uctievanie Boha, ktoré spočíva najmä vo svätej obete a v udeľovaní svätých sviatostí, ako aj posvätnosti zákonov a poriadku. To všetko musí Cirkev mať, lebo má trvale pokračovať v úlohe Vykupiteľa: jedine ona predkladá ľudskému rodu náboženstvo, ktorému on dal v Cirkvi akoby telesnú podobu v každom ohľade dokonalú; a tak jedine Cirkev poskytuje podľa plánu Božej prozreteľnosti všetky prostriedky spásy.

Cirkev je Božia spoločnosť

10. Ale ako Božské učenie nebolo nikdy ponechané názorom a svojvôli jednotlivých ľudí, ale bolo najprv predložené Ježišom a potom zverené uvedenému úradu, tak bola aj moc daná od Boha, vykonávať a spravovať Božské tajomstvo, spolu s mocou riadiť a vládnuť, odovzdaná nie každému jednotlivcovi z kresťanského ľudu, ale zvlášť pre to povereným jednotlivcom. Jedine pre apoštolov a ich riadnych nástupcov platia slová Ježiša Krista: "Chod'te do celého sveta, hlásajte evanjelium a krstite ich ... to robte na moju pamiatku ... ktorým odpustíte hriechy, tým budú odpustené ..." Práve tak poveril jedine apoštolov a ich riadnych nástupcov, aby pásli (jeho stádo): to znamená, aby vládli úradnou mocou všetkým kresťanom, ktorí im preto musia byť podriadení a im poslušní. Náležitosti tejto apoštolskej moci zhŕňa sv. Pavol slovami: "Tak zmýšľaj o nás každý ako o služobníkoch Kristových a správcoch Božích tajomstiev!"⁷⁹

Preto Ježiš Kristus vyzýval všetkých ľudí všetkých čias bez výnimky, aby ho nasledovali ako Vodcu a Záchrancu: nie každý sám pre seba a nie oddelene jeden od druhého, ale vzájomne zjednotení, spojení skutkami a zmýšľaním, aby sa tak veľké množstvo ľudí stalo jedným ľudom, zjednoteným spoločným právnym poriadkom; aby boli jedno skrze spoločenstvo viery, skrze ten istý cieľ, skrze prostriedky na dosiahnutie cieľa a podriadenosťou spoločnej (cirkevnej) vrchnosti. Tým, že všetko v Cirkvi usporiadal takým spôsobom, vyšiel v ústrety požiadavkám prirodzených sklonov, ktorých pôsobením sú ľudia sami vedení k združovaniu sa pre dosiahnutie zodpovedajúcej prirodzenej dokonalosti: aby totiž všetci, ktorí chcú byť prijatí za deti Božie, mohli dosiahnuť dokonalosť patriacu k ich dôstojnosti a zachovať si ju k svojej spásy. Cirkev teda vedie, ako sme sa už zmienili, ľudí k nebu a dostala od Boha poslanie sama všetko súdiť a rozhodovať v otázkach náboženstva a samostatne a slobodne spravovať podľa svojho uváženia kresťanské záležitosti. Preto býva Cirkev zneužívaná a ohováraná tými, ktorí ju obviňujú, že sa vraj chce miešať do záležitostí štátov alebo na seba strhnúť pozemské práva vlád.

Áno, Boh založil Cirkev tak dokonalú, že absolútne prevyšuje všetky ľudské spoločnosti: lebo cieľ, o ktorého dosiahnutie Cirkev usiluje, je práve tak vysoko povznesený nad ciele všetkých ľudských spoločností, ako stojí Božia milosť nad ľudskou prirodzenosťou a veci večné a nesmrteľnosť nad vecami časnými a pomínutelnými. Cirkev je teda síce ľudská spoločnosť, pretože sa skladá z ľudí, ale je Božská svojím pôvodom a je nadprirodzená podľa svojho cieľa a podľa prostriedkov na jeho dosiahnutie. Preto vidíme, ako ju Písmo sväté často predstavuje ako dokonalú spoločnosť, keď jej dáva názvy ako dom Boží alebo mesto ležiace na hore, ku ktorému majú prúdiť všetky národy a tiež ovčinec, ktorý má jedného Pastiera a ktorý musí pojať všetky ovce Kristove; ba dokonca ríšou, ktorú založil Boh a ktorá potrvá na veky; a konečne tiež telom Kristovým, ktoré aj keď je tajomné, napriek tomu je živé, usporiadane zložené a skladajúce sa z

⁷⁹ 1 Kor 4,1

mnohých údov; a hoci tieto údy nevykonávajú rovnakú činnosť, napriek tomu sú vzájomne spojené spoločnou vládnucou Hlavou.

Ostatne ani medzi ľuďmi nemôže byť žiadna pravá a dokonalá spoločnosť bez riadenia nejakou najvyššou vládnucou mocou. Ježiš Kristus teda musel na vrchol Cirkvi postaviť nejakú najvyššiu vrchnosť, ktorej sa má v poslušnosti podriaďovať kresťanský celok. Ako je nevyhnutne pre jednotu Cirkvi potrebná jednota vo viere, tak pre svoju jednotu ako spoločnosti, založenej od Boha, musí mať tiež jednotu v riadení, určenú podľa Božského práva, ktoré pôsobí a udržuje jednotu spoločenstva. "Jednota Cirkvi sa prejavuje dvoma spôsobmi: po prvé, v spojení a spoločenstve údov Cirkvi medzi sebou; za druhé potom v zameraní všetkých údov k jednej hlave."⁸⁰

Z toho je vidieť, že ľudia môžu z jednoty Cirkvi vypadnúť nielen bludom, ale aj rozkolom. "Medzi bludom a rozkolom je podľa všeobecného chápania tento rozdiel: blud obsahuje nepravú náuku viery, rozkol oddeľuje od Cirkvi odporovaním biskupskej moci."⁸¹ Úplne v zhode s tým hovorí sv. Ján Zlatoústý: "Hovorím a vyhlasujem, že rozdeľovať Cirkev nie je žiadnym menším zlom než upadnúť do bludu."⁸² A ako žiadny blud nemôže byť ničím ospravedlnený, tak podobným spôsobom nemôže existovať žiadne ospravedlnenie pre schizmu. "Nie je nič ťažšieho ako svätokrádež rozkolu ... neexistuje žiadna potreba ničiť jednotu Cirkvi."⁸³

Najvyššia autorita založená na Kristovi

11. Aká je potom táto najvyššia moc, ktorú musia počúvať všetci kresťania a akú má povahu, to nemôže byť určené inak ako podľa istého poznania Kristovej vôle. Nepochybne Kristus je Kráľ naveky a neprestáva svojej ríši vládnuť a tiež neviditeľne ju ochraňovať z neba; avšak pretože podľa jeho vôle je táto ríša viditeľná, musel niekoho určiť, kto má po jeho návrate do neba zastávať jeho miesto na zemi. "Ak niekto hovorí, že Kristus je jediná Hlava a jediný Pastier tak, ako je tiež jediný Ženích jednej Cirkvi, potom je táto odpoveď nedostatočná. Lebo je zrejmé, že je to Kristus sám, kto udeľuje sviatosti Cirkvi; je to on sám, kto krstí; je to on sám, kto odpúšťa hriechy; on sám je pravý Kňaz, ktorý sa obetoval na kríži a ktorého mocou je denne premieňané jeho Telo na oltároch; nehľadiac na to, vyvolil si služobníkov, - pretože podľa telesnej prítomnosti nemohol byť v budúcnosti vždy so všetkými veriacimi, - skrze ktorých veriacim udeľuje sviatosti. Preto musel, ak chcel Cirkvi odňať svoju viditeľnú prítomnosť, niekoho poveriť, aby namiesto neho prevzal starostlivosť o celú Cirkev. To je dôvodom, prečo pred svojím nanebovstúpením povedal Petrovi: Pas moje ovce, pas moje baránky."⁸⁴

Ježiš Kristus dal teda Cirkvi Petra za najvyššieho správcu a nariadil, aby tento vrchnostenský úrad, ktorý navždy ustanovil ku všeobecnej spásy, prechádzal ako dedičstvo na jeho riadnych nástupcov, v ktorých mal Peter ďalej navždy žiť podľa moci úradu. Toto nádherné zaslúbenie dal Petrovi a nikomu inému: „Ty si Peter a na tejto skale založím svoju Cirkev.“⁸⁵ „K Petrovi prehovoril, jedine k nemu, aby na jednom vybudoval jednotu.“⁸⁶ „Bez toho, aby oslovil iného, nazýva jeho samého a jeho otca menom; už ho nechce ďalej nazývať Šimonom, synom Jonášovým, aby si ho privlastnil už vtedy svojou mocou ako svoje

⁸⁰ Sv. Tomáš Akvinský: S. Th. 2,2; q. 39; a. 1

⁸¹ Sv. Hieronym: Comm. in Epist. ad Titu, c. 3, v. 10-11

⁸² Sv. Ján Zlatoústý: Hom. XI in Epist. ad EPH. n. 5

⁸³ Sv. Augustín: Contra Epistolam Parmeniani lib. II, c. 11, n. 25

⁸⁴ Sv. Tomáš Akvinský: Contra Gentiles lib. IV, c. 76

⁸⁵ Mt 16,18

⁸⁶ Sv. Paciano: Ad Sempronium ep. III, n. 11

vlastníctvo, preto ho vhodným príkladom nazval Petrom, pretože na ňom ako na skale chcel vystavať Cirkev."⁸⁷

Univerzálna jurisdikcia sv. Petra

12. Z týchto slov vyplýva, že podľa vôle a príkazu Božieho mala byť Cirkev postavená na svätom Petrovi, podobne ako budova na svojom základe. Význam a dôležitosť základu však spočíva v tom, že budovu drží pohromade pospájaním rôznych častí a že celej stavbe slúži ako nevyhnutné puto istoty a pevnosti, pretože bez takého (základu) sa musí všetko rozpadnúť. Peter je teda tým, kto nesie Cirkev a zjednocuje ju nerozlučným spojením, posilňuje ju a udržuje. Akoby ale mohol zodpovedať za takú úlohu bez právomoci prikazovať, zakazovať a rozhodovať, ktorá je vo vlastnom zmysle slova označovaná ako jurisdikcia?⁸⁸ Jedine skrze rozhodovaciu právomoc majú štáty a obce trvanie. Samotné čestné predsedníctvo a málo hovoriace poradné a kárne oprávnenia, ktoré sa nazývajú vyšším vedením, nemôžu dať žiadnej ľudskej spoločnosti zodpovedajúcu jednotu a pevnosť. Vyššie uvedená moc (Petrova) je tiež vyjadrená a potvrdená slovami: „A brány pekelné ju nepremôžu.“ „Koho nepremôžu? Je to skala, na ktorej Kristus stavia svoju Cirkev? Alebo je to Cirkev? Výraz je trochu viacznačný. Alebo sú to Cirkev a skala, obe dohromady ako jedna a tá istá vec? To posledné považujem za správne, lebo ani skalú, na ktorej Kristus stavia Cirkev, ani Cirkev brány pekla nepremôžu.“⁸⁹ Zmysel a význam týchto Božích slov je teda tento: Nikdy sa nepodarí násilnou mocou ani prefíkaným úskokom viditeľných i neviditeľných nepriateľov, aby Cirkev, ktorá je zverená Petrovi, podľahla a aby sa nejakým spôsobom stala neverná sama sebe. „Cirkev, dielo Krista, ktorý v múdrosti postavil svoj dom na skale, je nepremožiteľná a nedobytná pre brány pekla: každého, kto stojí mimo nej, sú schopné premôcť, ale proti Cirkvi istotne sú bezmocné.“⁹⁰

Preto teda Boh odovzdal Cirkev Petrovi, aby ju navždy zachoval neporušenú ako jej nepremožiteľný ochranca. Preto ho vybavil potrebnou mocou: pretože ku skutočnému a účinnému ochráneniu nejakej ľudskej spoločnosti musí ten, ktorý ju má chrániť, mať nevyhnutne tiež právo vládnuť a rozkazovať. Navyše Ježiš ešte dodal (slová): „Tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského.“ Zjavne tu tiež hovorí o Cirkvi, ktorú krátko predtým ešte nazval svojou a ktorú chce vybudovať na Petrovi ako na jej základe. Cirkev ponúka nielen obraz budovy, ale aj obraz kráľovstva: lebo kľúče sú znamením najvyššej právomoci, čo je všeobecne známe. Keď teda Ježiš sľubuje Petrovi odovzdanie kľúčov od nebeského kráľovstva, sľubuje mu týmito slovami tiež právomoc a vládu v Cirkvi. „Syn ho (Petra) poveril, aby rozšíril po celom svete bližšie znalosti o ňom a o jeho Otcovi a dal mu, smrteľnému človeku, tým že mu odovzdal kľúče, všetku moc v nebi: jemu, ktorý šíri Cirkev po celom okruhu zemskej a ktorý ju bude stále poučovať, kým trvajú nebesia.“⁹¹ S tým sa zhodujú aj slová: „Čokoľvek zviažeš na zemi, bude zviazané aj v nebi, a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané aj v nebi.“ Obrazne výraz „zväzovať a rozväzovať“ znamená úradnú moc vydávať zákony, súdiť a trestať. Táto moc potom, hovorí sa tu, bude mať taký rozsah a taký dosah, že všetky jej rozhodnutia budú uznané a potvrdené od Boha samého. Táto moc je teda zo všetkých najvyššie a je v každom ohľade z právneho hľadiska úplne nezávislá; nemá na zemi nad sebou žiadnu vyššiu (moc) a zahŕňa celú Cirkev i všetko, čo je Cirkvi zverené.

Toto prisľúbenie Kristus potom splnil po svojom zmŕtvychvstaní, keď Petrovi po trojnásobnej otázke, či ho miluje viac ako ostatní, rozkazovacím spôsobom povedal: „Pas moje baránky, pas moje ovce.“⁹² Všetkých,

⁸⁷ Sv. Cyril Alexandrijský: In Evang. Joh. lib. II, in c. 1,42

⁸⁸ Jurisdikcia je úradná právomoc s určitým rozsahom a v určitom obvode.

⁸⁹ Origenes: Comment. in Matth. tom. XII, n. 11

⁹⁰ Tamtiež (Origenes: Comment. In Matth. Tom. XII, n. II)

⁹¹ Sv. Ján Zlatoústý: Hom. LIV in Matth. n. 2

⁹² Porov. J 21,16-17

ktorí mali odteraz patriť do jeho ovčince, odovzdáva Petrovi ako ich pastierovi. „Pán nie je podrobený nevedomosti, ani sa nepýta, aby sa poučil, ale aby poučil (nás), koho nám zanechal pri svojom odchode do neba ako zástupcu svojej lásky ... A keďže ten (Peter) jediný zo všetkých (apoštolov) vyznáva (svoju lásku), preto mu bola daná prednosť pred všetkými ... aby tým, ktorí sú dokonalejší, vládol ten, kto je ešte dokonalejší.“⁹³

Stavovskou povinnosť každého pastiera je kráčať ako vodca pred stádom, živiť ho zdravou pastvou, chrániť ho pred nebezpečenstvami a brániť ho pred nástrahami; jedným slovom: vládnuť mu a riadiť ho. Peter je teda kresťanskému stádu predstavený ako pastier, a preto prijal riadiacu moc nad všetkými ľuďmi, lebo o ich spásu sa postaral Kristus preliatím svojej krvi. „Prečo preliat svoju krv? Aby boli vykúpené ovce, ktoré odovzdal Petrovi a jeho nástupcom.“⁹⁴

Pretože potom všetci kresťania musia byť navzájom spojení spoločenstvom jednej nezmeniteľnej viery, vyprosil Kristus Petrovi mocou svojej modlitby tiež to, aby vo vykonávaní svojho úradu nikdy nestroskotal vo viere. „Ja som prosil za teba, aby tvoja viera neprestala.“⁹⁵ Okrem toho ho poveril, aby kedykoľvek to okolnosti budú vyžadovať, svojím bratom poskytoval svetlo a posilu pre dušu. „Posilňuj svojich bratov.“⁹⁶ Podľa vôle Kristovej mal byť zároveň základom Cirkvi a stĺpom viery. „Už nepotreboval posilňovať vieru toho, ktorému odovzdal kráľovstvo z vlastnej dokonalej moci. Lebo tým, že ho nazval skalou, označil ho za pevnú oporu Cirkvi.“⁹⁷ Preto Ježiš tiež chcel, aby sa na niektorých významných tituloch a menách, ktoré „patria iba jemu pre jeho zvrchovanú moc, podieľal Peter a mal ich s ním spoločné.“⁹⁸ Spoločné tituly mali totiž tiež vyjadrovať účasť na moci. Tak ten, ktorý je „uholným kameňom, v ktorom sa pevne spája celá stavba a rastie v svätý chrám v Pánovi,“⁹⁹ ustanovil tiež Petra za kameň, o ktorý sa mala opierať Cirkev. Bolo veľkou ct'ou, byť povýšený slovami „ty si skala.“ „On (Peter) síce nie je skalou tak, ako je skalou Kristus, ale je skalou (vo vlastnosti) ako Peter. Kristus je svojou podstatou neotrasiteľnou skalou ako takou; Peter je ale ňou skrze skalú (Krista). Ježiš síce udeľuje svoje hodnosti, ale tým sa nevyčerpáva ... je Kňazom a robí kňaza ... je Skalou a robí skalou.“¹⁰⁰ Kristus je Kráľom Cirkvi, „ktorý má kľúč Dávidov, ktorý otvára a nikto nezavrie, ktorý zatvára a nikto neotvorí.“¹⁰¹ A tiež odovzdaním kľúčov Petra robí hlavou kresťanstva. Rovnako tak je najvyšším Pastierom, ktorý sa nazýva „dobrým Pastierom“¹⁰², Petra však ustanovuje za pastiera svojich baránkov a svojich oviec: „Pas moje baránky, pas moje ovce.“¹⁰³ Preto hovorí sv. Ján Zlatoústý: „Medzi apoštolmi vyniká, je ústami učeníkov a hlavou tejto pospolitosti ... Povzbudzuje ho, aby mu naďalej dôveroval a keď bolo (pokáním) zahladené (skoršie) zapretie, odovzdáva mu vrchné vedenie bratov ... Hovorí však: ak ma miluješ, potom stoj bratom v čele.“¹⁰⁴ Konečne ten, ktorý „utvrďuje v každom dobrom skutku i slove“¹⁰⁵, poveruje Petra, aby utvrďoval svojich bratov.

Preto právom hovorí sv. Lev Veľký: „V celom svete je jediný sám Peter povolaný do úradu predstaveného nad všetkými vyvolenými národmi a nad všetkými apoštolmi, ako aj nad všetkými Otcami Cirkvi; a síce tak, že hoci je v Božom ľude mnoho kňazov a mnoho pastierov, Peter napriek tomu vládne vo vlastnom zmysle

⁹³ Sv. Ambróz: Exposito. in Evang. sec. Luca lib. X, n. 175-176

⁹⁴ Sv. Ján Zlatoústý: De Sacerdotii lib. II

⁹⁵ L 22,32

⁹⁶ Tamtiež L 22,32

⁹⁷ Sv. Ambrož: De Fide lib. IV, n. 56 (pevná opora = lat. Firmamentum)

⁹⁸ Sv. Lev Veľký: Sermo IV, c. 2

⁹⁹ Ef 2,21

¹⁰⁰ Sv. Bazil Veľký: Hom. de Poenitentia n. 4, in appendice opp. S. Basilio.

¹⁰¹ Zj 3,7

¹⁰² J 10,11

¹⁰³ Porov. J 21,16-17

¹⁰⁴ Sv. Ján Zlatoústý: Hom. 88 in Joan. n. 1

¹⁰⁵ 2 Sol 2,16

všetkým, ktorým panuje tiež Kristus ako najvyššia Hlava.¹⁰⁶ Práve tak píše sv. Gregor Veľký cisárovi Mauricovi Augustovi: „Všetci, ktorí poznajú evanjelium, vedia, že slovom Pána je zverená starostlivosť o celú Cirkev kniežat'u apoštolov Petrovi ... Hľa, on prijal kľúče kráľovstva, jemu bola daná moc zväzovať a rozväzovať a naňho bola prenesená starosť o celú Cirkev a jej vrchné vedenie.“¹⁰⁷

Rímsky pápež vlastní najvyššiu moc v Cirkvi podľa Božieho práva

13. Pretože potom práve toto najvyššie postavenie je základom a základnou podmienkou jednoty a ustavičného trvania, a tým ako riadiaci princíp aj hlavnou neoddeliteľnou súčasťou zriadenia Cirkvi, nesmelo zaniknúť s Petrovou smrťou, ale muselo prechádzať ako dedičstvo z jedného jeho nástupcu na druhého. „Zostáva teda nariadenie pravdy a svätý Peter, vytrvalý v sile skaly, ktorú prijal, neopustil vládu Cirkvi, ktorá mu bola zverená.“¹⁰⁸ Preto majú pápeži, ktorí nasledujú Petra v rímskom biskupskom úrade, mocou Božského práva najvyššiu moc v Cirkvi. Koncil florentský vyhlásil: „Prehlasujeme a rozhodujeme, že Svätá Apoštolská stolica a rímsky pápež majú primát¹⁰⁹ nad celým zemskej okruhom; že rímsky pápež je nástupcom svätého Petra, kniežat'a apoštolov a pravým zástupcom Kristovým a hlavou celej Cirkvi, ocom a učiteľom všetkých kresťanov a že rímskemu pápežovi bola vo svätom Petrovi odovzdaná od nášho Pána Ježiša Krista plná moc pást' celú Cirkev, vládnuť jej a riadiť ju, ako je to obsiahnuté v dokumentoch všeobecných koncilov a v posvätných kánonoch.“ Práve tak prehlasuje IV. Lateránsky koncil: „Rímska Cirkev má ako matka a učiteľka všetkých veriacich v Krista, mocou nariadenia Pána, najvyššie miesto riadnej moci nad všetkými ostatnými.“ V zhode s tým postupovalo sa už v staroveku, kedy bez najmenších pochybností alebo váhania uznávali rímskych biskupov a uctievali ich ako legitímnych nástupcov sv. Petra.

Kto by nepoznal v tejto súvislosti tak početné a nádherné svedectvá Otcov? Veľmi známe je predovšetkým to, čo povedal o rímskej cirkevnej obci sv. Irenej: „S touto cirkevnou obcou musí pre jej vyššiu prednosť nutne súhlasiť každá cirkevná obec.“¹¹⁰ Práve tak potvrdzuje (náuku) o rímskej cirkevnej obci sv. Cyprián, že „je koreňom a kmeňom katolíckej Cirkvi“¹¹¹ a „učiteľským stolcom svätého Petra a hlavnej cirkevnej obce, z ktorej vzišla jednota kňazstva.“¹¹² Nazýva ju učiteľskou stolicou svätého Petra, pretože na nej sedí Petrov nástupca a hlavnou cirkevnou obcou, pretože Petrovi a jeho nástupcom bola prepožičaná najvyššia hodnosť a hovorí, že z nej vzišla jednota, pretože rímska cirkevná obec je účinnou príčinou jednoty kresťanstva . Preto sv. Hieroným oslovuje pápeža sv. Damasa takto: „Hovorím k nástupcovi rybárov a k učeníkovi Kríža. S Tvojou Svätosťou (to je učiteľskou stolicou svätého Petra) som spojený spoločenstvom. Na tejto skale, to viem, je vystavaná Cirkev.“¹¹³ Hieroným rozoznáva katolíckeho človeka od ostatných podľa spoločenstva s rímskym stolcom svätého Petra: „Kto sa drží učiteľského stolca Petrovho, ten je môj.“¹¹⁴ Podobným spôsobom dosvedčuje sv. Augustín: „V rímskej cirkevnej obci stále pokračuje najvyššia hodnosť Apoštolského učiteľského stolca.“¹¹⁵ A katolícky nie je ten, kto sa nezhoduje s rímskou vierou: „nedomnievaj sa, že máš pravú katolícku vieru, ak učíš, že nie je potrebné zachovávať rímsku vieru.“¹¹⁶ Práve tak hovorí sv. Cyprián: „Byť v spoločenstve s pápežom Kornéliom znamená mať spoločenstvo s Katolíckou

¹⁰⁶ Sv. Lev Veľký: Sermo IV, c. 2

¹⁰⁷ Sv. Gregor Veľký: Epistolarum lib. V, ep. 20

¹⁰⁸ Sv. Lev Veľký: Sermo III, c. 3

¹⁰⁹ Slovensky prvenstvo alebo prednosť.

¹¹⁰ Sv. Irenej: Contra haereses lib. III, c. 3, n. 2

¹¹¹ Sv. Cyprián: Ep. 48 ad Cornelium, n. 3

¹¹² Sv. Cyprián: Ep. 59 ad Cornelium, n. 14

¹¹³ Sv. Hieronym: Ep. 15 ad Damasum, n. 2

¹¹⁴ Sv. Hieronym: Ep. 16 ad Damasum, n. 2

¹¹⁵ Sv. Augustín: Ep. 43, n. 7

¹¹⁶ Sv. Augustín: Sermo 120, n. 13

cirkvou.¹¹⁷ Byť podriadený rímskemu pápežovi, učí opát sv. Maximus, je známkou pravej viery a pravého spoločenstva. „Kto nechce byť bludár ani za neho byť označovaný, Preto ak človek nechce byť heretikom, alebo ním byť nazývaný, nech sa neusiluje u toho alebo onoho človeka ... ale nech sa ponáhl'a skôr ako pred čímkoľvek iným o spojenie Rímskou Stolicou. Ak je táto spokojná, potom bude všade a u všetkých platiť za zbožného a pravoverného muža. Zbytočné je každé slovo, keď sa niekto pokúša niekoho ako mňa prehovoriť, ak sa nerobí zadosť a ak sa nevysielajú prosby k Najsvätejšiemu pápežovi, otcovi najsvätejšej rímskej Cirkvi, to znamená k Apoštolskej Stolicu.“ Dôvod pre to spočíva podľa jeho uistenia v tom, že „tento pápež dostal od samého vteleného Slova, podľa výrokov všetkých posvätných cirkevných zhromaždení, podľa posvätných kánonov a ustanovení, prikazujúcu moc nad svätou Cirkvou Božou po celom okruhu zeme, vo všetkom a nad všetkým a má ju s oprávnením zväzovať a rozväzovať. S ním zväzuje a rozväzuje tiež Slovo v nebi, ktoré vládne nad všetkými nebeskými zástupmi.“¹¹⁸

Túto pravdu kresťanskej viery, ktorá bola uznávaná a vysoko vážená všetkými národmi a vo všetkých dobách, od Východu až na Západ, pripomenul, bez toho aby narazil na niekoho, kto by tomu odporoval, pápežský legát, kňaz Filip, cirkevnému zhromaždeniu v Efeze: „nikto nepochybuje, skôr je po všetky storočia známe, že najblazenejší Peter, knieža a hlava apoštolov, stĺp viery a základ Cirkvi, dostal od nášho Pána Ježiša Krista, Vykupiteľa a Spasiteľa ľudského rodu, kľúče od kráľovstva s mocou zväzovať a rozväzovať; až do našej doby a navždy žije ďalej vo svojich nasledovníkoch a vykonáva sudcovskú moc.“¹¹⁹ A rovnaký večný obsah vyjadruje všeobecne známe slovo koncilu v Chalcedóne: „Peter prehovoriť skrze Leva.“¹²⁰ A ako ozvena týchto slov znie výrok III. konštantinopolského koncilu: „Spolu s nami kráčalo najvyššie knieža apoštolov, lebo máme na svojej strane jeho nasledovníka a nástupcu na Stolci (Petrovom) ... Podľa vonkajšieho zdania to bol papier a atrament, čo sme videli na apoštolskom liste, avšak prehovoriť Peter skrze Agathona.“¹²¹

Vo forme katolíckeho vyznania viery, ktoré zostavil a predložil na začiatku 6. storočia pápež Hormisdas a ktoré bolo podpísané cisárom Justinianom a patriarchami Epifaniom, Jánom a Mennom, stojí v rozhodných slovách vyhlásenie: „Slová nášho Pána Ježiša Krista:“ Ty si Peter a na tej skale založím svoju Cirkev, „nemôžu zostať bez povšimnutia ... Čo sa v nich hovorí, preukázalo sa skutkom a skutočnosťou, pretože na Apoštolskom Stolci sa doteraz udržalo katolícke náboženstvo bez porušenia.“¹²² Nechceme tu uvádzať všetky svedectvá, ale chceme ešte pripomenúť vyznanie viery, ktoré zložil Michael Palaiologos na II. lyonskom koncile: „Svätá rímska Cirkev má najvyššiu a úplnú prednosť a vládu nad celou katolíckou Cirkvou; a tá vyznáva v pravde a pokore, že túto plnú moc dostala od samého Pána vo Svätom Petrovi, hlave a kniežaťu apoštolov, ktorého nástupcom je rímsky pápež. A ako pred všetkými ostatnými je viazaná povinnosťou obhajovať pravdu, tak musia tiež všetky otázky, ktoré o viere vzniknú, byť rozhodnuté podľa jej úsudku.“¹²³

Biskupi patria k základnému usporiadaniu Cirkvi

14. Moc (apoštola) Petra a jeho nástupcov je najúplnejšia a najvyššia; tým sa nesmie myslieť, že by bola jediná. Lebo ten, ktorý si vyvolil Petra za základ Cirkvi, „vyvolil si tiež dvanástich ... a nazval ich apoštolmi.“¹²⁴ Keď potom nutne musela Petrova moc pokračovať v rímskom pápežovi, potom aj biskupi, pretože sú

¹¹⁷ Sv. Cyprián: Ep. 55, n. 1

¹¹⁸ Deflor. ex Epist. ad Petr. Illustré.

¹¹⁹ Actio III

¹²⁰ Actio II

¹²¹ Actio XVIII

¹²² Post Epist. XXVI, ad omnes Episc. Hispano., N. 4

¹²³ Actio IV

¹²⁴ Luk 6,13

nástupcovia apoštolov, zdedili ich riadnu moc; a síce tak, že zbor biskupov nutne patrí k vnútornému usporiadaniu Cirkvi. Hoci biskupi nemajú ani plnú ani všeobecnú a najvyššiu moc, napriek tomu nesmú byť považovaní za obyčajných zástupcov rímskeho pápeža, lebo majú sebe vlastnú moc a popravde sú riadnymi pastiermi národov, ktoré vedú.

Keďže Petrov nástupca je len jeden, nástupcov apoštolov je teda veľa. Preto je primerané spoznať, aký je podľa Božského ustanovenia vzťah biskupov k pápežovi. Prvé v tomto smere musí byť zrejmé a nepochybné spoločenstvo biskupov s nástupcom svätého Petra: ak sa toto puto uvoľní, potom sa oddeľuje a rozptyľuje kresťanský ľud a prestáva každá možnosť budovania jedného tela a jedného stáda. „Blaho Cirkvi závisí na dôstojnosti veľkňaza: ak on nemá mimoriadnu a všetko prevyšujúcu právomoc, potom bude v Cirkvi práve toľko rozkolov, koľko bude kňazov.“¹²⁵ Preto je dôležité dôsledne si všimnúť to, že apoštolom nebolo bez Petra zverené nič, naproti tomu Petrovi je dané mnohé nezávisle na apoštoloch. V jednom výklade slov Kristových z evanjelia podľa sv. Jána¹²⁶ sa sv. Ján Zlatoústý pýta, „prečo (Kristus) kladie sa obracia k Petrovi a prehliada ostatných apoštolov,“ a odpovedá, že „Peter bol vyvolený medzi apoštolmi, bol ústami učeníkov a hlavou ich zboru.“¹²⁷ Kristus označil jedine Petra za základ Cirkvi, jedine jemu bola daná moc zväzovať a rozväzovať a jedine jemu bolo dané poverenie pást'. Čo sa naproti tomu dostalo apoštolom z moci a práv úradu, to dostali spoločne s Petrom: „Bola to láskavosť Božia, keď chcel, aby ostatní predstavení mali s ním (s Petrom) niečo spoločné; nikdy inak ako skrze neho (skrze Petra) neprepožičiaval ostatným (apoštolom) to, čo im neodoprel ... Mnohé obdržal (Peter) sám, ale nič neprešlo na niekoho iného bez toho by na tom nemal (Peter) podiel.“¹²⁸

Biskupi oddelení od Petra a jeho nástupcov strácajú celú jurisdikciu

15. Z toho potom jasne vyplýva, že biskupi strácajú svoje právo a svoju moc, ak sa vedome oddeľujú od Petra a jeho nástupcov. Lebo svojím odpadnutím odpadajú od základu, na ktorom má celá stavba spočívať: sú mimo budovy (Cirkvi), a preto tiež oddelení od ovčince, ktorého vodcom je najvyšší pastier; áno, sú vylúčení z kráľovstva, ktorého kľúče boli od Boha odovzdané jedine Petrovi.

Z toho všetkého sa znovu učíme spoznávať Boží plán a zámer v usporiadanom zriadení kresťanskej pospolitosti. Božský Zakladateľ chcel mať Cirkev jednu vo viere, vo vláde a v spoločenstve. Z tohto dôvodu určil Petra a jeho nástupcu za základ a stred jednoty. Preto hovorí sv. Cyprián: „Dokazovanie viery je ľahké, ak sa všetko prevedie na jednu stručnú pravdu. Pán povedal Petrovi: Hovorím ti ... ty si Peter. Na jednom stavia Cirkev. A hoci po svojom zmŕtvychvstaní dal všetkým apoštolom rovnakú moc a povedal: Ako mňa poslal Otec (tak ja posielam vás), tak predsa nariadil, aby jednota bola zjavná, skrze svoju moc, že jednota má vychádzať od jedného.“¹²⁹ A sv. Opát Milevitský hovorí: „Nemôžeš poprieť, že vieš, ako v meste Ríme bol Petrovi najprv odovzdaný biskupský učiteľský stolec, na ktorom Peter sedel ako hlava všetkých apoštolov, odkiaľ tiež dostal meno Kéfas (Skala); v tomto jednom učiteľskom stolci sa mala zachovať jednota všetkých: ostatní apoštoli si nemali totiž ustanovovať pre seba jednotlivé učiteľské stolce, a tak platil za rozkolníka a hriešnika ten, kto proti jedinému učiteľskému stolcu zriaďoval nejaký iný.“¹³⁰ Podľa chápania sv. Cypriána vzniká blud a rozkol práve z toho, že sa upúšťa od povinnej poslušnosti k najvyššej moci: „Zo žiadnej inej príčiny nepovstali bludy a nevznikli rozkoly, iba preto, že sa kňazovi Božiemu nepreukazovala poslušnosť, a pretože si niekto nahováral, že by mohol byť v Cirkvi súčasne viac ako jeden kňaz a viac ako

¹²⁵ Sv. Hieronym: Dialóg contra Luciferianos n. 9

¹²⁶ J 21,15

¹²⁷ Sv. Ján Zlatoústý: Hom. 88 in Joan. n. 1

¹²⁸ Sv. Lev Veľký: Sermo IV, c. 2

¹²⁹ Sv. Cyprián: De unit. Eccles. n. 4

¹³⁰ Sv. Opát Milevitský: De Schism. Donat. lib. II

jeden sudca, námestníkom Kristovým.“¹³¹ Len ten sa teda môže podieľať na úrade a hodnostiach, kto je spojený s Petrom, lebo je predsa nezmyselné domnievať sa, že niekto môže v Cirkvi nastúpiť úrad predstaveného, keď je mimo Cirkev. Z tohto dôvodu karhal sv. Opát Milevitský donatistov: „Proti týmto bránam (pekla), tak čítame, prijal Peter kľúče spásy: Peter, naša hlava, ktorému Kristus povedal: Tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského; a ešte: Brány pekla ju (Cirkev) nepremôžu. Ako si teda môžete robiť nárok na kľúče od kráľovstva nebeského, vy, ktorí ste v spore s učiteľským stolcom Petrovým?“¹³²

Biskupský zbor je však treba považovať za spojený s Petrom podľa vôle Kristovej len vtedy, keď sa Petrovi podriaďuje a počúva ho: inak sa rozplýva do neusporiadaného a zmäteného zástupu. K náležitému udržaniu jednoty viery a spoločenstva nestačí prednosť cti a určitá starostlivosť a správa; k tomu je úplne nutná pravá a najvyššia autorita, pred ktorou sa skláňa celé spoločenstvo. Čo zamýšľal Syn Boží tým, že kľúče od kráľovstva nebeského sľúbil jedine Petrovi? Podľa jazykovej zvyklosti Svätého písma a podľa jednomyselného názoru Otcov je nepochybné, že výrazom „kľúče“ je označená najvyššia moc. Žiadnym iným spôsobom sa nedá inak vysvetliť, čo bolo prepožičané buď Petrovi zvlášť, alebo apoštolom spoločne s Petrom. Ak moc zväzovať, rozväzovať a pást pôsobí v biskupoch ako nástupcoch apoštolov to, že každý z nich riadi jemu patriaci ľud s úradnou právomocou, potom musí táto moc mať rovnakú účinnosť pri tom, ktorému bol od Boha prepožičaný úrad pást baránky a ovce. „Kristus ustanovil Petra nielen za pastiera, ale aj za pastiera pastierov. Peter teda pasie baránky, pasie tiež ovce; pasie synov a pasie matky; vládne poddaným a vládne predstaveným; pretože baránky a ovce tvoria celú Cirkev.“¹³³ Preto Otcovia a učители Cirkvi dávali Petrovi zvláštne mená, ktoré výstižne vyjadrovali, že zastáva najvyšší stupeň dôstojnosti a moci. Nazývajú ho prvým v zástupe učeníkov, kniežat'om svätých apoštolov, vedúcim hlasom v tomto zbore, ústami všetkých apoštolov, hlavou tejto rodiny, predstaveným celého sveta, prvým medzi apoštolmi, stĺpom a oporou Cirkvi. To všetko akoby zhŕňa sv. Bernard, keď hovorí k pápežovi Evženovi: „Kto si? Veľkňaz, pápež. Ty si kniežat'om biskupov, dedičom apoštolov ... Ty si ten, komu boli dané kľúče, komu boli zverené ovce. Sú ešte iní strážcovia nebeských brán a pastieri stád; ale ty si tým slávnejší, čím si oba tieto názvy zdedil spôsobom odlišným od ostatných. Oni dostali pridelené jednotlivé stáda; tebe boli zverené všetky stáda ako jedno stádo jednému: nie si iba pastier oviec, ale aj pastierov; ty si jeden pastier všetkých. Pýtaš sa, odkiaľ beriem pre to dôkaz? Zo slov Pána! Lebo komu inému, nehovorím z biskupov, ale aj z apoštolov boli zverené všetky ovce tak plne a bez rozdielu? Ak ma miluješ, Peter, pas moje ovce. Ktoré ovce? Snáď tohto národa alebo určitej krajiny? Moje ovce, hovorí. Kto nevidí jasne, že tým neoznačuje jednotlivé ovce, ale všetky ovce? Kde sa nerozlišuje, tam sa nič ani nevyvíja.“¹³⁴

Nezlučuje sa teda s pravdou a ide o zrejмый rozpor s nariadením Božím, ak niekto tvrdí, že súdna právomoc (jurisdikcia) rímskych pápežov sa vzťahuje len na jednotlivých biskupov, nie však na ich celok. Ved' v tom spočíva celá podstata a dôležitosť základu, aby jednota a pevnosť bola prepožičaná napred celej stavbe a až potom jednotlivým častiam. To sa potom týka otázky, o ktorej sa tu hovorí, tým viac, lebo Kristus chcel práve pevnosťou základu zabezpečiť, aby brány pekla Cirkev nepremohli. Tomuto Božskému prisľúbeniu sa však musí, ako sa to všeobecne uznáva, rozumieť o celku Cirkvi, nie o jej jednotlivých častiach: ved' tie samozrejme môžu byť premožené útokom pekla a skutočne v jednotlivých prípadoch aj premožené boli. Ďalej: kto je v čele celého stáda, musí mať nielen prikazujúcu moc nad jednotlivými roztrúsenými ovcami, ale aj nad ich spojeným celkom. Alebo snáď má celok oviec riadiť a viesť svojho pastiera? Alebo sú snáď nástupcovia apoštolov všetci spoločne základom, o ktorý sa má opierať nástupca Petrov, aby mal pevnú oporu? Nepochybne má ten, v ktorého rukách sa nachádzajú kľúče od kráľovstva, moc nielen nad každou jednotlivou provinciou, ale aj nad všetkými zároveň: a ako biskupi, každý na svojom území, stoja so skutočnou mocou nielen nad každým jednotlivcom, ale aj nad celým spoločenstvom, tak i moc rímskych

¹³¹ Sv. Cyprián: Ep. XII ad Cornelium, n. 5

¹³² Sv. Opát Milevitský: Lib. II n. 4.5

¹³³ S. Brunonis episcopi Signiensis, Comm. in Joan. p. III, c. 21, n. 55

¹³⁴ Sv. Bernard: De Consideratione lib. II, c. 8

pápežov sa vzťahuje na celé kresťanstvo, na všetky jeho časti, spojené v jednote, a tie ich úradnú moc počúvajú a poddávajú sa jej. Ako už bolo dostatočne povedané, Kristus urobil Petra a jeho nástupcu svojimi zástupcami, aby Cirkev trvalo riadili s rovnakou právomocou, akú mal on sám za svojho smrteľného života. Môže sa potom snáď povedať, že zbor apoštolov mal viac moci než ich Majster sám?

K tomu prehlasuje tradičné učenie viery Cirkvi toto: Túto úradnú moc pápeža nad celkom biskupov, ktorá je v Svätom písme tak jasne vyslovená, nikdy neprestala Cirkev uznávať a dosvedčovať. Výroky koncilov k tomu znejú takto: „Čítame, že rímsky pápež vydal rozsudok nad biskupmi všetkých cirkevných obcí; nikdy však nečítame, že by bol on sám niekým odsúdený.“¹³⁵ Ako dôvod toho sa uvádza, že „nad plnosťou moci Apoštolskej stolice nie je žiadna vyššia.“¹³⁶ Preto hovorí pápež Gelasius o záveroch koncilov: „Ako sa nič nestáva právom, čo nebolo potvrdené od Prvej Stolice, tak bolo celou Cirkvou vždy prijímané to, o čom rímsky stolec rozhodol ako o správnom výroku.“¹³⁷ Vždy prislúchalo rímskym pápežom potvrdzovať alebo zavrhnúť závery a rozhodnutia koncilov. Tak pápež Lev Veľký vyhlásil závery lupičskej synody¹³⁸ v Efeze za neplatné; závery koncilu v Arimine¹³⁹ zavrhol pápež Damasus; závery koncilu v Konštantínopole¹⁴⁰ (zavrhol) pápež Hadrián II.; 28. kánon koncilu Chalcedónskeho, ako je známe, nenadobudol platnosť, pretože nebol prijatý a potvrdený Apoštolskou stolicou. Preto právom rozhodol pápež Lev X. na V. lateránskom koncile, že „jedine súčasný rímsky pápež svojou právomocou má nad všetkými koncilmi plné právo a plnú moc koncily zvolávať, prekladať a rozpúšťať. A to je isté nielen zo svedectva Svätého písma, z výrokov Otcov a iných rímskych pápežov, ale aj z vlastného vyznania tých istých koncilov.“ Písmo sväté dosvedčuje nespochybniteľným spôsobom, že kľúče od kráľovstva boli zverené jedine Petrovi, zatiaľ čo moc zväzovať a rozväzovať bola prepožičaná apoštolom v jednote s Petrom. Že by však apoštoli dostali najvyššiu moc bez Petra a proti Petrovi, to nie je dokazované nikde. Od Ježiša Krista ju teda určite nedostali. Preto vatikánsky koncil¹⁴¹ svojim rozhodnutím o podstate a rozsahu primátu rímskeho pápeža nepriniesol žiadne nové myslenie ani názor, ale tým len potvrdil starobylú a neprestajnú vieru všetkých čias.

Podriadenosť kresťanov dvojakej autorite nespôsobuje žiadny zmätok v úradnej správe. Podozrievať z niečoho takého nám zakazuje predovšetkým Božia múdrosť, pretože táto forma moci bola vytvorená samotným Bohom. Ďalej musíme uvážiť, že poriadok vo vzájomných vzťahoch by bol porušený len vtedy, keby nad ľuďmi boli zriadené dve vrchnosti, ktoré by boli postavené na rovnaký stupeň právomoci a na sebe by pritom boli nezávislé. Avšak moc rímskeho pápeža je najvyššia zo všetkých, je všeobecná a úplne nezávislá; kdežto moc biskupov je obmedzená určitými hranicami a nie je úplne nezávislá. „Je neprimerané, aby boli za predstavených daní dvaja, ktorí by riadili to isté stádo. V žiadnom prípade však nie je neprimerané, aby boli postavení nad tým istým ľuďmi dvaja, z ktorých jeden stojí vyššie; a tak stojí bezprostredne nad tým istým ľuďmi farár, biskup a pápež.“¹⁴² Pamätajúc na povinnosti svojho úradu sú

¹³⁵ Hadrianus II (867-872) in Alloc. III ad Synoda. Rom. anno 869. Cf. Act. VII Conc. Constantinopol. IV

¹³⁶ Cf. Nicolaus I (858-867) in Ep. 86 ad Michaelom III imperator (842-867). Celé miesto znie: "Skutočne je jasné, že ktorékoľvek rozhodnutie Apoštolskej stolice nesmie nikto prešetrovať, lebo niet žiadnej vyššej úradnej moci, než akú má (Apoštolská stolica); práve tak nie je nikomu dovolené vynášať o ktoromkoľvek rozhodnutí Apoštolskej stolice nejaké odsúdenie."

¹³⁷ Ep. XXVI ad Episc. Dardan., N. 5

¹³⁸ Túto synodu zvolal v r. 449 cisár Theodosius II. a na nej sa snažil alexandrijský patriarcha Dioskurus s pomocou vojakov a mníchov presadiť eutychiánske (monofyzitské) názory. List pápeža sv. Leva I. Veľkého (Tomus ad Flavianum) na tejto synode nebol predčítaný. Preto pápež túto synodu toho istého roku 449 zavrhol, a keď cisár v r. 450 zomrel, Chalcedonský koncil v r. 451 takisto jej závery zavrhol.

¹³⁹ Synodu v Rimini zvolal cisársky prefekt a asi 400 západných biskupov a na nej sa dali prinútiť k tomu, aby podpísali semiariánske vyznanie viery.

¹⁴⁰ Ide o konštantínopolskú synodu z rokov 869-870, ktorá zosadila a prekliala pápeža Hadriána II. (867-872) v čase fociánskeho rozkolu.

¹⁴¹ Zasadnutie IV, kap. 3

¹⁴² Sv. Tomáš Akvinský: In IV Sent. Dist. 17, a. 4, ad qu. 4, ad 3

rímski pápeži pevne rozhodnutí zachovať všetko to, čo kedy bolo v Cirkvi zavedené z Božského nariadenia: preto na jednej strane chránia, ako to zodpovedá veci, starostlivo a bdelo moc svojho vlastného úradu; na druhej strane však sa stále snažili a naďalej sa budú snažiť udržať nedotknutú autoritu a právomoc biskupov. Čokoľvek kedy bolo preukázané ku cti a poslušnosti voči biskupom, to všetko považujú za preukázané im samým. „Moja česť je ct'ou všeobecnej Cirkvi. Moja česť je mocnou posilou mojich bratov. Vtedy sa mi popravde preukazuje česť, keď každému jednému nie je upieraná náležitá úcta.“¹⁴³

Výzva veriacim nevzdávať sa.

16. V týchto Našich výkladoch sme verne ozrejmili obraz a tvárnosť Cirkvi podľa Božieho plánu. O jednote sme podali obširný výklad: presne sme vysvetlili, ako ju Božský Pôvodca usporiadal a na akom základe ju chce zdarne udržať. Nemáme dôvod pochybovať, že Naše apoštolské slovo počujú všetci, ktorí sú povolani z Božej milosti a dobrodenia, aby žili v Cirkvi ako jej synovia a dcéry: „Moje ovce počujú môj hlas.“¹⁴⁴ Z toho, čo bolo povedané, budú ľahko čerpať povzbudenie k dokonalejšiemu poznaniu a s vôľou ešte ochotnejšie prilnú k svojim bezprostredným pastierom a ich prostredníctvom k najvyššiemu pastierovi, aby tým iste zotrvali vo vnútri jediného ovčince a mohli tam v bohatšej miere získať plody spásy. Ak však prihliadame „k Ježišovi, Pôvodcovi a Zavŕšiteľovi viery“,¹⁴⁵ ktorého úrad v zastúpení My, aj keď nezaslúžene a nehodne spravujeme, tu sa rozhorí náš duch láskou k nemu a chceli by sme nie bezdôvodne aj pre seba si nárokovať slová, ktoré Ježiš použil o sebe, a povedať: „Mám ešte iné ovce, ktoré nie sú z tohto ovčince; aj tie musím priviesť a budú počuť môj hlas.“¹⁴⁶ Kiež by nás teda počuli všetci tí a nezdráhali sa nasledovať Našu otcovskú lásku, ktorí s bolesťou vidia, akého veľkého rozšírenia už dosiahla bezbožnosť, a ktorí uznávajú a vyznávajú Ježiša Krista ako Božieho Syna a Vykupiteľa ľudského rodu, ale napriek tomu sa zmätení potácajú ďaleko od jeho nevesty (Cirkvi). Kto Krista prijíma, musí ho nutne prijímať celého: „Hlava a telo, to je celý Kristus; Hlavou je jednorodený Syn Boží, telom je však jeho Cirkev; sú ženích a nevesta, dvaja v jednom tele. Všetci, ktorí vo vzťahu k nemu ako ku hlave, nesúhlasia s Písmom svätým, nech sa už nachádzajú na akýchkoľvek miestach, kde sa nachádza aj Cirkev, nie sú vo vnútri Cirkvi. A tí, ktorí síce so zreteľom na Hlavu samotnú myslia súhlasne s Písmom svätým, ale nemajú spoločenstvo s jednotou Cirkvi, takisto nie sú vo vnútri Cirkvi.“¹⁴⁷

S rovnakou náklonnosťou sa ďalej Naše srdce obracia k tým, ktorí doteraz úplne nepodľahli morovému dychu bezbožnosti a chcú mať jediného pravého Boha, Stvoriteľa neba i zeme, aspoň za Otca. Kiež by však sami uvážili a presvedčili sa o tom, že sa nijako nemôžu počítať medzi Božie deti, ak neprijmú Ježiša Krista za Brata a Cirkev za Matku. A všetkým veľmi láskyplne pripomíname slová sv. Augustína: „Milujme Pána, nášho Boha; milujme jeho Cirkev: jeho ako nášho Otca a ju ako našu Matku. Nikto nech nehovorí: chodím síce k modlám, pýtam sa posadnutých a veštcov, ale tým sa neoddel'ujem od Cirkvi a som katolík. Matky sa pevne pridržiuješ, ale urážaš Otca! - Iný hovorí: Som ďaleko vzdialený od toho, aby som sa pýtal veštcov, nenavštevujem posadnutých, nechcem žiadne svätokrádežné predpovede, neklaniam sa zlým duchom, neslúžim kamenným modlám, ale napriek tomu patrím k strane Donatovej. Čo ti prospeje, neurážať Otca, keď ťa rovnako potrestá za urážku Matky? Čo ti prospeje, vyznávať Pána, ctiť Boha, hlásať ho, uznávať jeho Syna a vyznávať, že sedí po pravici Otca, keď sa rúhaš jeho Cirkvi? ... Keby si mal priaznivcov a ochrancov, ktorých by si denne navštevoval, ale previnil by si sa proti jeho žene jediným nenávisným ohováraním,

¹⁴³ Sv. Gregor Veľký: Epistolarum lib. VIII, ep. XXX, ad Eulogium

¹⁴⁴ J 10,27

¹⁴⁵ Žid 12,1-2

¹⁴⁶ Ján 10,16

¹⁴⁷ Sv. Augustín: Contra Donatistas ep., Sive De unit. Eccl. c. 4, n. 7

odvážil by si sa potom vstúpiť do jeho domu? Držte sa teda, milovaní, držte sa všetci jednomyselne a pevne Boha ako Otca a Cirkvi ako Matky.“¹⁴⁸

V pevnej dôvere v milosrdenstvo Boha, ktorý sa najviac môže dotknúť ľudských srdc a pohnúť nimi, kamkoľvek a akokoľvek chce, odporúčame všetkých, ktorým bol Náš list určený, neustále do jeho Božskej dobrotivosti. Udeľujeme vám, ctihodní bratia, ako aj vášmu kléru a ľudu, ako záruku Božských darov a na znamenie Našej blahovôle s láskavým zmýšľaním v Pánovi, apoštolské požehnanie.

Dané v Ríme u sv. Petra 29. júna roku 1896, devätnásteho roku Nášho pontifikátu.

Pápež Lev XIII.

Zdroj:

http://w2.vatican.va/content/leo-xiii/en/encyclicals/documents/hf_l-xiii_enc_29061896_satis-cognitum.html

www.michaelsa.cz/wp-content/.../Encyklika_Satis-cognitum.doc

www.tridentskaomsa.weebly.com

¹⁴⁸ Sv. Augustín: Enarratio in Ps. 88, Sermo II, n. 14